

BUREAU VOOGDIJRAAD CURAÇAO

Inspectieonderzoek van de Raad voor de rechtshandhaving naar het Bureau Voogdijraad in Curaçao.

Opdrachtgever: Raad voor de rechtshandhaving

November 2015

Colofon

Uitgever: Raad voor de rechtshandhaving

Jaar: 2015

Maand: November

Plaats: Willemstad, Curaçao

Vindplaats Internet: www.raadrechtshandhaving.com

Inhoudsopgave

Lijst van afkortingen.....	7
Voorwoord	9
Samenvatting, conclusies en aanbevelingen	11
1. Inleiding.....	17
1.1 Aanleiding	17
1.2 De Onderzoeksvraag.....	17
1.3 Doelstelling inspectie en toetsingskader	18
1.4 Onderzoeksaanpak en - methode.....	18
1.5 Leeswijzer	19
2 Het wettelijk kader van het Bureau Voogdijraad Curaçao	21
3 Bevindingen van het onderzoek	29
3.1 Inleiding.....	29
3.2 Organisatiestructuur en processen van het Bureau Voogdijraad Curaçao	29
3.2.1 Beheerstructuur.....	29
3.2.2 Organisatiestructuur	32
3.2.2.1 Algemeen	32
3.2.2.2 Planning	32
3.2.3 Processen	38
3.2.3.1 Taken.....	38
3.2.3.2 Werkprocedures	41
3.3 De kernwaarden van het Bureau Voogdijraad Curaçao	41
3.3.1 Kernwaarden van de overheid.....	41
3.3.2 Kernwaarden van het Bureau Voogdijraad Curaçao	44
3.4 Samenwerking met ketenpartners	51

4 Analyse	59
4.1 Organisatiestructuur en processen van het Bureau Voogdijraad Curaçao	59
4.1.1 Beheerstructuur	59
4.1.2 Organisatiestructuur	61
4.1.3 Processen	61
4.1.3.1 Taken	61
4.1.3.2 Werkprocedures	62
4.2 De kernwaarden van het Bureau Voogdijraad Curaçao	62
4.3 Samenwerking met ketenpartners	65
5. Conclusies en aanbevelingen	67
5.1 Organisatiestructuur en processen van het Bureau Voogdijraad Curaçao	67
5.1.1 Beheerstructuur	67
5.1.2 Organisatiestructuur	67
5.1.4 Processen	68
5.1.4.1 Taken	68
5.1.4.2 Werkprocedures	68
5.2 De kernwaarden van Het Bureau Voogdijraad Curaçao	68
5.2.1 Algemeen	68
5.2.2 Kernwaarden van het Bureau Voogdijraad Curaçao	69
5.3 Samenwerking met ketenpartners	71
5.4 Aanbevelingen aan de Minister	72
Bijlage I: internationaal verdrag inzake de rechten van het kind	75
Bijlage II: Lijst van geïnterviewden	98
Bijlage III: Lijst van Geraadpleegde Documenten	99

Lijst van afkortingen

AO/IC:	administratieve organisatie en interne controle
BW:	Burgerlijk Wetboek
CMK	Centraal Meldpunt Kindermishandeling
DCV:	Dienst Communicatie en Voorlichting
GEF:	Fundashon Guia Eduka i Forma
GOG:	Gouvernements Opvoedings Gesticht
HROOIT:	Human Resources & Organisatie Ontwikkeling
HvJ:	Hof van Justitie
IVRK	Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind
JJIC:	Justitiële Jeugdinstelling Curaçao
KPC:	Korps Politie Curaçao
MB	Ministeriële Beschikking
MD-beleid:	Management-Development beleid
OM:	Openbaar Ministerie
OTS:	Ondertoezichtstelling van kinderen
OvJ:	Officier van Justitie
Raad:	Raad voor de rechtshandhaving
SLA:	Service level agreement
SOAB	Stichting Overheids Accountants Bureau
TO:	taakstellende overeenkomsten
UO:	uitvoeringsorganisatie
WvSr:	Wetboek van Strafrecht van Curaçao
WvSv:	Wetboek van Strafvordering van Curaçao

Voorwoord

In mei 2014 verzocht de Minister van justitie de Raad voor de rechtshandhaving (hierna de Raad) om een inspectieonderzoek uit te voeren bij de Raad voor het Welzijn van het Kind (hierna verder te noemen: het Bureau Voogdijraad Curaçao). De Raad beschreef en toetste op het verzoek van de Minister de organisatie en de processen van het Bureau Voogdijraad Curaçao.

De inspectie vond plaats in Curaçao en bevat de uitkomsten van het onderzoek.

Dit onderzoek van de Raad heeft enige vertraging opgelopen, aangezien de relevante documenten aanvankelijk niet beschikbaar waren. Met veel moeite verzamelden de inspecteurs van de Raad de relevante bescheiden om dit onderzoek te uit te voeren.

Dit onderzoek betreft het eerste onderzoek van de Raad op verzoek van de Minister van Justitie. Zoals de Rijkswet bepaalt kan de Minister de Raad verzoeken om een onderzoek te verrichten over een relevant onderwerp. Vanwege de onafhankelijke positie van de Raad bepaalt de Raad zelf in een dergelijk geval op welke wijze het onderzoek wordt verricht.

De Raad hoopt met dit onderzoek aan het verzoek van de Minister te hebben voldaan. De Raad bedankt de betrokken organisaties en personen die op constructieve wijze hun bijdrage leverden aan het onderzoek.

De Raad spreekt de hoop en de verwachting uit dat deze inspectie een bijdrage zal leveren om het Bureau Voogdijraad Curaçao efficiënter te laten functioneren.

DE RAAD VOOR DE RECHTSHANDHAVING

Mr. F.E. Richards, voorzitter

Mr. G.H.E. Camelia en

Mr. T.P.L. Bot

Samenvatting, conclusies en aanbevelingen

Naar aanleiding van een verzoek van de Minister heeft de Raad een onderzoek verricht naar het Bureau Voogdijraad Curaçao.

Dit inspectierapport betreft de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de organisatie van het Bureau Voogdijraad Curaçao, de wijze waarop de taken worden uitgevoerd en de wijze waarop invulling is gegeven aan het rapport “uitvoering quickscan Bureau Voogdijraad” van de SOAB van 21 november 2012.

Op 16 januari 1998 is het Verdrag van de Verenigde Naties over de Rechten van het Kind voor de Nederlandse Antillen in werking getreden. Het Bureau Voogdijraad Curaçao is belast met het implementeren en het naleven van dit verdrag en de nationale wetten betreffende de rechten en plichten van kinderen.

Met dit inspectieonderzoek beoogt de Raad vast te stellen of de organisatie en kernwaarden van het Bureau Voogdijraad Curaçao in overeenstemming zijn met de plannen. Tevens onderzoekt de Raad hoe invulling wordt gegeven aan de samenwerking met de kettingpartners. Hiervoor zijn de volgende vragen geformuleerd:

1. Waaruit bestaan de organisatie, taken en werkprocedures van het Bureau Voogdijraad?
2. Welke zijn de kernwaarden waaraan het Bureau Voogdijraad moet voldoen?
3. Voldoet het Bureau Voogdijraad aan de kernwaarden?
4. Hoe wordt door het Bureau Voogdijraad invulling gegeven aan de samenwerking met ketenpartners?

De Raad concludeert dat de Voogdijraad niet beschikte over een door de Minister van Justitie goedgekeurde bereidverklaring. Tevens concludeert de Raad dat de aansturing van de Voogdijraad door de Raad van Bestuur in de praktijk belemmeringen met zich mee brengt. De directrice Voogdijraad legt voor de inhoudelijke werkzaamheden verantwoording af aan de Raad van Bestuur, terwijl voor financiële en personeelsaangelegenheden verantwoording wordt afgelegd aan de Minister. In de praktijk blijkt dat dit tot onduidelijkheden leidt en dat de bevoegdheid van de Minister om ten aanzien van bepaalde zaken concrete aanwijzingen te geven in twijfel wordt getrokken.

De Raad concludeert dat wijzigingen in de beheersstructuur niet conform het wettelijk systeem c.q. conform de Staatregeling van Curaçao en de Landsverordening Ambtelijk Bestuurlijke Organisatie zijn doorgevoerd.

De Raad komt tot de conclusie dat de beschikbare informatie geen eenduidig beeld geeft over de functiestructuur, de organieke structuur en personele structuur van het Bureau Voogdijraad Curaçao. Tevens concludeert de Raad dat de normen en/of criteria voor het vaststellen van de formatie of aantal fte's niet zijn vastgelegd. De Raad concludeert voorts dat de organisatiestructuur van de Voogdijraad niet inzichtelijk is. De Raad concludeert dat wijzigingen in de organisatiestructuur niet conform het wettelijk systeem c.q. conform de Staatregeling van Curaçao en de Landsverordening Ambtelijk Bestuurlijke Organisatie worden doorgevoerd.

De Raad concludeert dat de taak en de bevoegdheden van de voogdijraden niet zijn vastgelegd in een landsverordening. Ook komt de Raad tot de conclusie dat de werkprocedures van het Bureau Voogdijraad Curaçao zijn vastgelegd, maar niet worden geïmplementeerd. De Raad komt tot de conclusie dat ondanks de bevindingen van de SOAB met betrekking tot de werkprocedures ten tijde van het onderzoek nog actueel waren, deze adviezen niet zijn geïmplementeerd. Tevens concludeert de Raad dat noch aan de rechtspositie van het personeel noch aan de benodigde opleidingen prioriteit wordt gegeven.

Met betrekking tot de kernwaarden is de Raad tot de volgende conclusies gekomen:

De Raad concludeert dat er onvoldoende invulling wordt gegeven aan de kernwaarde betreffende het formuleren van een visie, missie en meerjarenplannen door het Bureau Voogdijraad Curaçao. De Raad komt tot de conclusie dat er geen volledig omschreven AO/IC is binnen het Bureau Voogdijraad Curaçao, omdat uitsluitend de werkprocedures beschreven zijn.

De Raad concludeert dat de bestaande samenwerkingsafspraken van het Bureau Voogdijraad Curaçao niet inzichtelijk en transparant zijn. Het Bureau Voogdijraad Curaçao beschikt niet over een communicatieplan. De Raad concludeert voorts dat er geen, althans weinig sprake is van interne en externe communicatie door het Bureau Voogdijraad Curaçao. Er ontbreken notulen van vergaderingen van het Bureau Voogdijraad Curaçao.

De Raad concludeert dat er geen functionerings- en beoordelingssysteem is geïmplementeerd.

De Raad concludeert dat de functiebeschrijvingen niet eenduidig zijn. De Raad concludeert dat er geen invulling wordt gegeven aan de kernwaarde betreffende het vastleggen en

vervolgens borgen van interne kwaliteitsnormen. De Raad concludeert tevens dat er geen systematische tevredenheidsonderzoeken onder het personeel wordt gehouden. De Raad concludeert dat er geen gedragscode en een eigen formeel integriteitsbeleid is voor het Bureau Voogdijraad Curaçao. De Raad concludeert dat er geen invulling wordt gegeven aan de kernwaarde betreffende het formuleren en implementeren van een opleidingsbeleid door het Bureau Voogdijraad Curaçao.

De Raad concludeert dat er geen sprake is van periodieke publicatie van jaarplannen en jaarverslagen aangezien er slechts één betrouwbaar jaarverslag voorhanden is. De Raad concludeert dat er geen beschreven planning- en verantwoordingscyclus bestaat bij het Bureau Voogdijraad Curaçao. Jaarplannen en jaarverslagen worden niet consequent opgemaakt en afdelingsplannen ontbreken volledig.

De Raad concludeert dat er geen periodieke klanttevredenheidsonderzoeken door het Bureau Voogdijraad Curaçao worden verricht. De Raad concludeert ook dat er geen klachtenregeling is voor het Bureau Voogdijraad Curaçao. De Raad concludeert dat er onvoldoende bekendheid en invulling wordt gegeven aan de kernwaarde betreffende het formuleren en implementeren van een actief Sanctiebeleid en tuchtrecht door het Bureau Voogdijraad Curaçao.

De Raad concludeert dat er geen invulling wordt gegeven aan de kernwaarde betreffende het formuleren en implementeren van een MD-beleid door het Bureau Voogdijraad Curaçao. De Raad concludeert dat er geen invulling wordt gegeven aan de kernwaarde van de overheid betreffende het formuleren en implementeren van een systeem van exitgesprekken met vertrekkende medewerkers en analyse van de uitkomst door het Bureau Voogdijraad Curaçao.

De samenwerking met de ketenpartners is een groot knelpunt binnen het Bureau Voogdijraad Curaçao. De Raad komt tot de conclusie dat de samenwerking tussen het Bureau Voogdijraad Curaçao en het merendeel van haar ketenpartners slecht is. De door de ketenpartners aangehaalde knelpunten zijn reeel, terecht en gegrond. De Raad concludeert dat het dringend noodzakelijk is om deze knelpunten op te lossen. De Raad concludeert ook dat de nodige inspanningen om tot een betere samenwerking te geraken door het bureau zijn gestaakt.

De Raad komt tevens tot de conclusie dat genoemde situatie een belemmering is voor het behartigen van de belangen van het kind en tevens de primaire taak van het Bureau ondermijnd.

Algemene aanbevelingen aan de Minister

- Zie erop toe dat de aanbevelingen van het quickscan rapport dat de Stichting Overheids Accountants Bureau (SOAB) heeft uitgevoerd in 2012 door het Bureau Voogdijraad Curaçao worden geïmplementeerd.
- Draag er zorg voor dat de taak en de bevoegdheden van het Bureau Voogdijraad Curaçao worden vastgelegd in een landsverordening.
- Draag er zorg voor dat de werkzaamheden van de Voogdijraad worden uitgevoerd op basis van een door de Minister van Justitie goedgekeurde bereidverklaring.
- Draag er zorg voor dat het Bureau Voogdijraad Curaçao beschikt over gekwalificeerd personeel voor het uitvoeren van de taken.
- Ontwerp en implementeer een nieuw beheerstructuur. Daarbij moet de benoeming, ontslag, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de secretaris duidelijk worden aangegeven. De landsverordening SER kan daarbij als uitgangspunt fungeren.

Aanbevelingen met betrekking tot het Bureau Voogdijraad Curaçao

- Het Bureau Voogdijraad Curaçao moet het overleg met de ketenpartners intensiveren en de werkafspraken vastleggen.
- Het Bureau Voogdijraad Curaçao dient invulling te geven aan de kernwaarde betreffende het formuleren van een visie, missie en meerjarenplannen zoals geformuleerd door het Ministerie van Justitie.
- Het Bureau Voogdijraad Curaçao dient een opleidingsplan te ontwikkelen en te implementeren.
- Draag op korte termijn zorg voor een gedegen systeem van registratie en dossiervorming voor het Bureau Voogdijraad Curaçao.
- Draag zorg voor eenduidige functiebeschrijvingen binnen het Bureau Voogdijraad Curaçao.
- Ontwikkel een communicatieplan, waarbij tevens aandacht wordt besteed aan de interne communicatie.

- Stel notulen op van de interne vergaderingen en de daaruit voortvloeiende afspraken van het Bureau Voogdijraad Curaçao.
- Draag zorg voor een volwaardige planning & controlcyclus.
- Ontwikkel en implementeer afdelingsplannen.
- Draag zorg op korte termijn voor formulering en implementering van interne kwaliteitsnormen.
- Formaliseer alle bestaande samenwerkingsafspraken van het Bureau Voogdijraad Curaçao.
- Verricht op korte termijn een klanttevredenheidsonderzoek.
- Draag zorg voor een formeel vastgesteld en bekend gemaakt integriteitsbeleid voor het Bureau Voogdijraad Curaçao.
- Geef invulling aan de kernwaarde betreffende het formuleren en het implementeren van een MD-beleid.
- Draag zorg voor een formeel vastgestelde en bekendgemaakte klachtenregeling.
- Draag zorg voor het certificeren van alle procedures van het Bureau Voogdijraad Curaçao teneinde de kwaliteit te verbeteren en te garanderen.
- Draag zorg voor de formele benoemingen in functies die al lange tijd op structurele basis worden waargenomen.
- Evalueer de werkprocedures en draag zorg dat de werkprocedures worden nageleefd.
- Draag zorg voor de ondersteuning voor personeelsaangelegenheden door een HR manager.

1

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

In mei 2014 verzocht de Minister van justitie de medewerking van de Raad voor de rechtshandhaving om een ingrijpend inspectieonderzoek uit te voeren bij het Bureau Voogdijraad Curaçao, aangezien er volgens de Minister aanwijzingen waren dat het Bureau Voogdijraad Curaçao al geruime tijd niet naar behoren functioneerde. Hierdoor bleef het Land Curaçao blijkbaar ernstig in gebreke met betrekking tot haar verplichting bij het bieden van justitiële bescherming aan minderjarigen en het naleven van internationale verdragsverplichtingen.

Het meest recente onderzoek naar het Bureau Voogdijraad Curaçao betreft een quickscan rapport dat de Stichting Overheids Accountants Bureau (SOAB) heeft uitgevoerd in 2012, waarin de vermeende knelpunten inzake het functioneren van het Bureau Voogdijraad Curaçao werden opgesomd en diverse aanbevelingen werden gedaan. De Raad zal bij dit onderzoek ook nagaan in hoeverre de aanbevelingen van de SOAB reeds zijn opgevolgd.

Hieronder geeft de Raad de reikwijdte van het onderzoek aan uitgaande van het verzoek van de Minister van Justitie.

1.2 De Onderzoeksvraag

De centrale onderzoeksvraag luidt als volgt:

In hoeverre voldoen de organisatie en de processen van het Bureau Voogdijraad Curaçao aan de kernwaarden van het Ministerie van Justitie?

Om de centrale onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden zijn de volgende deelvragen geformuleerd:

- Waaruit bestaan de organisatie en processen van het Bureau Voogdijraad?
- Welke zijn de kernwaarden waaraan de organisatie en processen van het Bureau Voogdijraad moeten voldoen?
- Voldoen de organisatie en processen van het Bureau Voogdijraad aan de normen?
- Hoe wordt door het Bureau Voogdijraad invulling gegeven aan de samenwerking met ketenpartners?

1.3 Doelstelling inspectie en toetsingskader

Met dit inspectieonderzoek beoogt de Raad vast te stellen of de organisatie en processen van het Bureau Voogdijraad Curaçao in overeenstemming zijn met de kernwaarden van het Ministerie van Justitie.

Het onderzoek resulteert in een rapport van de Raad, waarin de organisatie en de processen van het Bureau Voogdijraad Curaçao worden getoetst. De Raad voor de rechtshandhaving beoogt met het onderzoek mogelijke verbeterpunten voor de verdere optimalisering van het Bureau Voogdijraad Curaçao inzichtelijk te maken. Waar mogelijk zal de Raad aanbevelingen doen. Het uiteindelijke doel is een bijdrage te leveren aan de verdere ontwikkeling van het Bureau Voogdijraad Curaçao.

1.4 Onderzoeksaanpak en - methode

1.4.1 Het onderzoeksteam

Het onderzoek is uitgevoerd door de inspecteurs van de Raad in de maanden oktober 2014 tot en met juni 2015. De inspecteurs hebben elkaar wederzijds ondersteund bij de voorbereiding van het onderzoek.

1.4.2 Reikwijdte onderzoek

De Raad onderzoekt de periode januari 2012 tot en met juni 2015.

1.4.3 Onderzoeksmethode

Het onderzoeksteam heeft allereerst een juridisch en literatuuronderzoek uitgevoerd. Bestudering van onder andere beleidsplannen, werkprocedures, interne verslagen, rapporten en werkplannen maakte deel uit van de voorbereiding van dit onderzoek. Ten slotte zijn, om het beeld te completeren, interviews afgenomen van medewerkers van de diverse organisaties die betrokken zijn bij het opstellen van het beleid en de uitvoering daarvan.

Het veldonderzoek vond plaats door individuele interviews met kinderrechters, medewerkers en leidinggevenden van het Bureau Voogdijraad Curaçao, de Jeugdofficier bij het Openbaar Ministerie, directeuren en medewerkers van verschillende internaten en instellingen, het hoofd Bureau Jeugd en Zedenzaken KPC en een aantal andere organisaties waarmee het Bureau Voogdijraad Curaçao samenwerkt of contact heeft.

Van alle interviews zijn gespreksverslagen opgesteld en alle geïnterviewden werden door het onderzoeksteam in de gelegenheid gesteld om de verslagen van hun interviewgesprek te verifiëren. De gespreksverslagen zijn vastgelegd nadat de geïnterviewden de inhoud hebben geaccordeerd. Een lijst van personen en functionarissen die geïnterviewd werden is aan dit rapport toegevoegd ([bijlage II](#)).

De Raad heeft zijn bevindingen en conclusies gebaseerd op de informatie die langs deze verschillende wegen is verzameld.

1.5 Leeswijzer

Dit rapport bestaat uit vijf hoofdstukken en begint met de samenvatting, conclusies en aanbevelingen. In het eerste hoofdstuk zijn de aanleiding, de doelstelling van het onderzoek, de diverse onderzoeksvragen en de onderzoeksaanpak en methode uitgewerkt. In hoofdstuk twee wordt het wettelijk kader van de organisatie omschreven. Hoofdstuk drie behelst de bevindingen van dit onderzoek. In hoofdstuk vier worden de bevindingen geanalyseerd en hoofdstuk vijf bevat de conclusies en aanbevelingen.

2

2 Het wettelijk kader van het Bureau Voogdijraad Curaçao

Het Bureau Voogdijraad Curaçao is op 1 december 1905 opgericht. Het wettelijk kader voor het Bureau Voogdijraad Curaçao bestaat uit:

- Het Burgerlijk Wetboek.
- Het Wetboek van Strafvordering.
- Het Wetboek van Strafrecht (m.n. waarbij in 1997 de jeugdreclassering bij de Reclassering weggehaald werd en aan de Voogdijraad toebedeeld).
- Landsbesluit Voogdijraden 1970 (PB 1970 No. 111).
- MB van 12 april 1972 (8761/JAZ) inhoudende de goedkeuring van het "Reglement van de Voogdijraden in het Eilandgebied Curaçao".
- Protocol inzake de Samenwerking op het gebied van de voogdijvoorzieningen tussen Nederland en de Nederlandse Antillen, gesloten op 29 maart 1999 tussen de ministers van justitie van de landen.
- MB van 12 juli 1999 (3838/JAZ) inhoudende maatregelen ter bescherming van minderjarigen die de Nederlandse Antillen alleen en onbegeleid verlaten.
- Het Verdrag van de Verenigde Naties over de Rechten van het Kind en overige de minderjarige betreffende verdragen met betrekking tot inning alimentatie, ontvoering en adoptie.

Hieronder worden de meest relevante artikelen van bovengenoemde wetten aangehaald.

Burgerlijk wetboek

De Voogdijraad is in het leven geroepen zoals gesteld in het Burgerlijk Wetboek in artikel 238 van Boek 1, welke luidt:

Artikel 238

1. *Er is een voogdijraad.*
2. *De taak en de bevoegdheden van de voogdijraden worden bij landsverordening bepaald.*
3. *De door de voogdijraad gemaakte kosten komen ten laste van het Land.*
4. *Bij landsbesluit, houdende algemene maatregelen, worden hun samenstelling en werkwijze geregeld, alsmede de wijze, waarop de door de voogdijraad gemaakte kosten door hen verantwoord en door het Land betaald worden.*

Artikel 239

1. *De voogdijraad kan hier te lande optreden ten behoeve van een minderjarige, die binnen zijn gebied hetzij zijn woonplaats of laatste woonplaats hetzij zijn werkelijk verblijf heeft.*
2. *vervallen.*
3. *Ten behoeve van een minderjarige, die hier te lande noch woonplaats, noch laatste woonplaats, noch werkelijk verblijf heeft, is de voogdijraad te Curaçao bevoegd op te treden.*

Artikel 240

1. *De voogdijraad zorgt voor de minderjarigen die hun krachtens enig wettelijk voorschrift door de rechter of het Openbaar Ministerie voorlopig zijn toevertrouwd.*
2. *De voogdijraad draagt zorg, dat de gelden die hem ten behoeve van het onderhoud van minderjarigen worden uitgekeerd, aan de daarop recht hebbende worden uitbetaald, en ziet toe dat zij overeenkomstig hun bestemming worden besteed.*

Artikel 241

1. Indien de voogdijraad blijkt, dat een minderjarige niet onder het wettelijk vereiste gezag staat, of dat dit gezag niet over hem wordt uitgeoefend, verzoekt hij de rechter in eerste aanleg in de gezagsuitoefening over de minderjarige te voorzien.

2. Indien het ter voorkoming van de zedelijke of lichamelijke ondergang van zulk een minderjarige dringend en onverwijld noodzakelijk is, kan het Openbaar Ministerie hem voorlopig aan de voogdijraad toevertrouwen; deze laatste wendt zich in dit geval binnen zes weken tot de rechter in eerste aanleg ten einde een voorziening in het gezag over deze minderjarige te verkrijgen.

Artikel 242

De voogdijraad stelt zich op de hoogte van alle gevallen, waarin maatregelen met betrekking tot het gezag over minderjarigen overwogen dienen te worden.

Artikel 243

1. Alle ministers en ambtenaren van de burgerlijke stand verschaffen de voogdijraad alle inlichtingen, en verstrekken hun kosteloos alle afschriften en uittreksels uit hun registers, die de raad ter uitvoering van hun taak van hen vragen; de te verstrekken afschriften en uittreksels zijn vrij van zegel.

2. Alle verzoeken die de voogdijraad ter uitvoering van hun taak tot de rechter richten, worden kosteloos behandeld; de grossen, afschriften en uittreksels, die zij tot dat doel aanvragen, zijn vrij van zegel en worden hun door de griffiers vrij van alle kosten uitgereikt.

3. Alle stukken en exploiten, die van de voogdijraad uitgaan, zijn vrij van zegel en worden voor zover hun registratie vereist is, gratis geregistreerd.

Het in het vierde lid van artikel 238 boek 1 BW genoemde landsbesluit, is het Landsbesluit Voogdijraden 1970 (PB 1970, no. 111) zoals gewijzigd.

Wetboek van Strafvordering

Het Wetboek van Strafvordering geeft een bijzondere regeling in zaken betreffende personen, die op het tijdstip waarop de vervolging tegen hen is aangevangen, de leeftijd van

achttien jaren nog niet hebben bereikt, en derhalve minderjarig zijn, waarbij aan de Voogdijraad specifieke taken zijn toegekend. In het Wetboek van Strafvordering worden de rol c.q. taak van het Bureau Voogdijraad Curaçao met betrekking tot de zorg voor de jongeren als volgt geformuleerd:

TITEL II Strafvordering in zaken betreffende jeugdige personen

Artikel 486

- 1. De voogdijraad wordt door de officier van justitie onverwijld in kennis gesteld van het bevel tot in verzekeringstelling en van het bevel tot schorsing of opheffing daarvan.*
- 2. Indien naar aanleiding van de in het eerste lid bedoelde kennisgeving wordt gerapporteerd, slaat de officier van justitie daarop acht alvorens een vordering tot bewaring te doen.*

Artikel 487

- 1. Wanneer de officier van justitie voornemens is een van misdrijf verdachte te vervolgen, stelt hij de voogdijraad hiervan zo spoedig mogelijk in kennis. De voogdijraad licht de officier van justitie op diens verzoek in omtrent de persoonlijkheid en de levensomstandigheden van de verdachte. Zodanige inlichtingen kan de voogdijraad ook uit eigen beweging geven.*
- 2. Indien de verdachte zich in voorlopige hechtenis bevindt of ingevolge artikel 175 in een inrichting is opgenomen, geeft de officier van justitie hiervan terstond bericht aan de voogdijraad.*
- 3. De rechter-commissaris is eveneens bevoegd om bij de voogdijraad de inlichtingen, bedoeld in het eerste lid, in te winnen.*

Artikel 491

Indien de rechter het noodzakelijk oordeelt, dat alsnog een onderzoek naar de persoonlijkheid en de levensomstandigheden van de verdachte wordt ingesteld, kan hij nadere inlichtingen bij de voogdijraad inwinnen.

Wetboek van Strafrecht

Naast de in het Burgerlijk Wetboek en het Wetboek van Strafvordering aan de Voogdijraad opgedragen taken, worden een aantal taken in het Wetboek van Strafrecht aan de Voogdijraad toebedeeld. De Voogdijraad kan in geval van de zedendelicten bedoeld in titel VIII van het Wetboek van Strafrecht een klacht tegen hem die met een minderjarige buiten echt ontuchtige handelingen pleegt.

Landsbesluit Voogdijraden 1970

Artikel 2

1. *Elke voogdijraad is samengesteld uit een door de Minister te bepalen oneven aantal leden, dat, do voorzitter inbegrepen, in de eilandgebied Curaçao ten minste vijf leden en ten hoogste negen bedraagt.*
2.
3. *De voogdijraad wordt bijgestaan door een secretaris.*

Artikel 3

1. *De leden, waaronder begrepen de plaatsvervangende leden, worden door de Minister benoemd en ontslagen.*
2. *De secretaris wordt door de Gouverneur benoemd en ontslagen*
3.

Artikel 17

De voogdijraad voldoet aan de verzoeken van het Openbaar Ministerie, in aangelegenheden, minderjarigen betreffende, gedaan.

Reglement van de Voogdijraden in het Eilandgebied Curaçao

Bij Ministeriele Beschikking van 12 april 1972 (no. 8761/JAZ) is het "Reglement van de Voogdijraad in het Eilandgebied Curaçao" goedgekeurd, welke nadere regels inzake de vergaderingen geeft alsmede instructie verleent aan de secretaris.

Artikel 31

De Sekretaris is directeur van het bureau van de Raad. Hij regelt, met inachtneming van de aanwijzingen van de Minister, de werkzaamheden van het bureau.

Internationale Verdragen

Voorts is van belang dat de taken en verantwoordelijkheden van de Voogdijraad de nationale kaders overstijgen. De Voogdijraad is bij de uitvoering van verschillende internationale verdragen betrokken, bijvoorbeeld met betrekking tot huwelijksluiting door minderjarigen, bescherming van minderjarigen, verhaal in het buitenland van alimentatie, en erkenning en ten uitvoerlegging van beslissingen over onderhoudsplichtigen.

3

3 Bevindingen van het onderzoek

3.1 Inleiding

Dit hoofdstuk bevat de organisatiestructuur, de taken en de kernwaarden van het Bureau Voogdijraad Curaçao.

De Raad zal de organisatiestructuur beschrijven aan de hand van algemene normen waaraan een organisatiestructuur moet voldoen. Ook de taken worden door de Raad beschreven, waarbij de Raad uitgaat van de plannen en de praktijk.

De Raad hanteert de kernwaarden omdat zij in het businessplan van het Ministerie van Justitie zijn opgenomen als kernwaarden voor goed bestuur voor het gehele Ministerie. Deze kernwaarden gelden volgens het formeel vastgestelde businessplan van de Minister als de basisvoorwaarden voor het goed functioneren van de organisaties binnen het ministerie van justitie. Daarom beschrijft de Raad deze kernwaarden om daarna te toetsen of deze kernwaarden worden nageleefd.

In 2012 voerde de Stichting Overheids Accountants Bureau (SOAB) binnen het Bureau Voogdijraad Curaçao een quick scan uit. De SOAB constateerde diverse knelpunten en deed aanbevelingen om het functioneren van de organisatie te verbeteren. De bevindingen van het SOAB onderzoek zullen voor zover relevant voor dit onderzoek worden meegenomen.

3.2 Organisatiestructuur en processen van het Bureau Voogdijraad Curaçao

3.2.1 Beheerstructuur¹

Voogdijraad Curaçao is volgens planvorming – net als de Stichting Reclassering Curaçao – een particuliere organisatie die volgens het businessplan werkt op basis van een door de Minister van Justitie goedgekeurde bereidverklaring². De uitvoeringsorganisatie Voogdijraad

¹ Bron: Business plan ministerie van justitie

² Bron: Business plan ministerie van justitie

(lees het Bureau Voogdijraad Curaçao) maakt onderdeel uit van het Ministerie van Justitie en behoort tot de sector Rechtshandhaving. De aansturing van de uitvoeringsorganisatie Voogdijraad geschiedt door de Raad van Bestuur. De Raad van Bestuur is eindverantwoordelijk voor het resultaat. De dagelijkse leiding berust bij de directeur Voogdijraad. Het (gemandateerd) beheer van de uitvoeringsorganisatie is op ambtelijk niveau primair in handen van de Sector Directeur Rechtshandhaving³. De directrice van het Bureau Voogdijraad Curaçao heeft gedurende het onderzoek aangegeven niet bekend te zijn met een bereidverklaring.

In de wederhoorfase heeft het Ministerie gesteld dat het Bureau voor het Welzijn van het Kind oftewel het Bureau Voogdijraad een justitiele dienst is direct ressorterend onder het Ministerie van Justitie en wel onder de Sector Justitiele Zorg, Executie en Resocialisatie (JER). In het businessplan Justitie staat dat deze UO onder de sector Rechtshandhaving valt maar dit is, volgens het Ministerie, in 2011 door de voormalige Minister van Justitie, met goedkeuring van de Raad van Ministers, gewijzigd. Volgens het Ministerie is de Raad van Ministers op voorstel van de voormalige Minister van Justitie in juni 2011 akkoord gegaan met een wijziging van de hoofdstructuur van het Ministerie.

In de wederhoorfase heeft het ministerie gesteld dat de zinsneden “de aansturing van de uitvoeringsorganisatie Voogdijraad geschiedt door de Raad van Bestuur” en “de Raad van de Voogdijraad is eindverantwoordelijk voor het resultaat” in het businessplan overblijfselen zijn van verouderde wetgeving die nog moeten worden gemoderniseerd. Een particuliere organisatie kan, volgens de reactie van het Ministerie, een overheidsorganisatie nooit aansturen noch eindverantwoordelijk zijn voor haar resultaat.

Volgens de respondenten van het Ministerie van Justitie vallen operationele- en beheersaangelegenheden onder de Minister van Justitie, maar inhoudelijke aangelegenheden niet. Dit komt volgens deze respondenten neer op de volgende zaken waarop de Minister invloed kan uitoefenen: opvragen van de maandrapportages, kwartaalrapportages, werving van personeel, cyclus van jaarplannen en financiële aangelegenheden.

Aan de Minister van Justitie zijn middels het Landsbesluit Voogdijraden 1970 enkele bevoegdheden toegekend. Hij benoemt en ontslaat de leden van de Voogdijraad, hij keurt het reglement van de Voogdijraad goed (art. 12), hij stelt jaarlijks een geldsom ter beschikking aan de Voogdijraad (art. 14) en hij kan bepalen hoe het jaarverslag van de Voogdijraad dient te worden ingericht (art. 18). De huidige Raad van Bestuur is in 2012 voor een periode van vijf (5) jaar benoemd.

³ Bron: Business plan ministerie van justitie

Wat het beheer van de Voogdijraad betreft, is de situatie gelijk aan die van de reclassering: Het Ministerie van Justitie is beheerder met betrekking tot de ambtenaren, en omtrent alle overige zaken voert de Voogdijraad zelf het beheer⁴. In de wederhoorfase heeft het Ministerie gesteld dat hoewel dit een letterlijk citaat is uit het geaccordeerde businessplan, dit anno 2015 niet meer klopt met de realiteit en te zijner tijd zal moeten worden herzien.

Volgens het Ministerie wordt de aansturing van het Bureau Voogdijraad Curaçao nog onoverzichtelijker doordat de directeur van de uitvoeringsorganisatie tevens fungeert als secretaris van de Raad van de Voogdijraad. Dit laatste orgaan is volgens de reactie van het Ministerie, wel een particulier orgaan dat door de Minister van Justitie op grond van een aftreedrooster wordt benoemd. Dit betekent dat de directeur verantwoording dient af te leggen aan zowel de Minister van Justitie als de Raad (van Bestuur) van de Voogdijraad.

Volgens het Ministerie interpreteert de directeur/secretaris haar taak in de praktijk dat zij alleen voor het beheer en bedrijfsvoering van het Bureau Voogdijraad verantwoording dient af te leggen aan de Minister van Justitie en omtrent de inhoudelijke afwikkeling van de door het bureau afgehandelde zaken alleen verantwoording verschuldigd is aan de Raad van de Voogdijraad.

Volgens de respondenten is er gedurende een vergadering met de Raad van bestuur en de Minister, de Minister medegedeeld dat hij geen zeggenschap heeft over inhoudelijke aangelegenheden van de Voogdijraad. De bevoegdheid van de minister strekt zich volgens de Raad van Bestuur uitsluitend tot operationele- en beheersaangelegenheden. In de praktijk stelt de Sector Directeur vragen aan de directrice betreffende inhoudelijke aspecten, maar aangezien de directrice en de Raad van Bestuur ervan uitgaan dat zij daar niet toe bevoegd is wordt daar meestal geen antwoord op gegeven of indien er antwoord wordt gegeven dan op een wijze die de Voogdijraad geschikt acht, aldus de betrokken respondent.

⁴ Bron: Business plan ministerie van justitie(pagina 77)

3.2.2 Organisatiestructuur

3.2.2.1 Algemeen

Een organisatiestructuur is opgebouwd uit drie substructuren:

- een functiestructuur
- een organieke structuur en een
- personele structuur

De functiestructuur (of het functiegebouw) beschrijft alle voorkomende functies binnen de organisatie. De functies zijn onderdeel van een formeel bekrachtigd functiegebouw. Functies zijn de basis van indienstname, arbeidsvoorwaarden en ontslag. De functieopbouw vormt tevens de basis voor de beoordelingssystematiek. Uit de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden worden zogenaamde kernresultaatgebieden afgeleid: de jaardoelstellingen voor de medewerkers.

De organieke structuur beschrijft de vorm van organisatie eenheden binnen een organisatie. Deze structuur kennen we als 'het organisatieschema' met daarin weergegeven de divisies, sectoren, afdelingen, teams enzovoorts.

De personele structuur beschrijft de personele bezetting van functies op de organisatie-eenheden. De personele structuur gaat in de eerste plaats over de verdeling van functie-aantallen en functieniveaus over afdelingen.

De Raad behandelt hieronder de substructuren.

3.2.2.2 Planning

De functiestructuur

De functiestructuur van het Bureau Voogdijraad Curaçao is omschreven en opgenomen in het businessplan van het nieuwe Ministerie van Justitie. Het ziet er als volgt uit:

Functie
Hoofd van dienst B
Medewerker management ondersteuning D
Psycholoog/Gedragswetenschapper
HRM medewerker E
Afdelingshoofd G
Afdelingshoofd F
Medewerker Algemene ondersteuning B
Medewerker interieurverzorging
Medewerker administratieve ondersteuning D
Medewerker DIV C
Medewerker DIV A
Financieel medewerker B
Medewerker algemene ondersteuning C
ICT medewerker D
Afdelingshoofd C
Medewerker processturing A
Medewerker Algemene ondersteuning B

Afdelingshoofd F
Medewerker processturing C
Afdelingshoofd F
Medewerker processturing C
Afdelingshoofd F
Medewerker processturing C
Medewerker processturing A
Totaal Voogdijraden

De SOAB beoordeelde de toereikendheid van de kwalitatieve bezetting door de functievereisten van 18 medewerkers te vergelijken met de diploma's en werkervaring van de personen. Daaruit bleek dat de functiebeschrijvingen te algemeen waren en nog niet door het Bureau Voogdijraad Curaçao vertaald waren in toetsbare normen, waardoor de SOAB deze niet kon hanteren voor de beoordeling van de kwalitatieve bezetting. Intern hanteerde het Bureau Voogdijraad Curaçao de functiebeschrijvingen die voor het laatst in 2007 waren geformaliseerd. De SOAB heeft toen op basis van deze laatste functiebeschrijvingen de toereikendheid van de kwalitatieve bezetting beoordeeld.

Voor drie medewerkers uit de selectie bleek de afstemming niet mogelijk, doordat er geen functiebeschrijving waren. Uit 5 van de 15 beoordeelde dossiers bleken de medewerkers niet te beschikken over het vereiste opleidingsniveau. In 9 van de 15 dossiers beschikte de medewerker niet over de vereiste studierichting. In 5 dossiers bleek dat de medewerker niet beschikte over de vereiste werkervaring. In de groep die niet aan de vereisten voldeed, zaten onder andere 3 leidinggevende medewerkers. De SOAB constateerde dat de kwalitatieve bezetting onvoldoende was.

Volgens de leiding van het Bureau Voogdijraad Curaçao is er onduidelijkheid over de functies. De directrice heeft aangegeven van de afdeling Human Resources & Organisatie

Ontwikkeling (HROOIT) van het land te hebben begrepen dat er volgens de structuur van het Businessplan gewerkt dient te worden, dus dat de Voogdijraad generieke functies heeft. De leiding van het Bureau Voogdijraad Curaçao heeft echter geconstateerd dat bij de overgang van het personeel op 10 oktober 2010 personeelsleden met hetzelfde werk verschillende soorten aanbod hebben gekregen. Er zijn personeelsleden die een aanbod met een generieke functiebenaming hebben gekregen terwijl anderen met identieke werkzaamheden aanbod met een specifieke functiebenaming hebben gekregen. Deze onduidelijke rechtspositionele kwestie is echter nimmer door HROOIT formeel rechtgetrokken, aldus de respondent.

De Raad constateert dat de functiebeschrijvingen sinds 2007 nog niet zijn aangepast.

De Raad constateert dat diverse personeelsleden voor langere periodes (in sommige gevallen al enkele jaren) in waarnemende functies werkzaam zijn, terwijl deze benoemingen nog niet geformaliseerd zijn.

De organieke structuur

De organieke structuur van de organisatie is beschreven in de jaarplannen 2012, 2013 en 2014 van het Bureau Voogdijraad Curaçao. Het ziet er als volgt uit:

De personele structuur

Het jaarplan 2012 maakt geen melding van het aantal personeel. Volgens het jaarplan 2013 waren 36 mensen bij het Bureau Voogdijraad Curaçao in dienst, terwijl het jaarplan 2014 meldt dat 35 krachten in dienst waren, waarvan 3 medewerkers ter beschikking waren gesteld aan het Ministerie van Justitie.

De startformatie per 10 oktober 2010 voor het Bureau Voogdijraad Curaçao is vastgesteld op 43,5 fte's. De formatie zou volgens het businessplan moeten groeien naar 49,5 fte's en vervolgens in het jaar 2014 naar 58 fte's. Het Ministerie van Justitie heeft de Raad in de wederhoorfase geïnformeerd dat deze groeimogelijkheid bestond in verband met nieuwe taken die de Voogdijraad zou krijgen. De Minister van Justitie heeft inmiddels besloten dat de jeugdreclassering, het bureau HALT en het veiligheidshuis onder een andere entiteit worden geplaatst. Hierdoor kan de Voogdijraad ook volgens het Ministerie van Justitie geen aanspraak meer maken op deze capaciteitsuitbreiding.

Uit de interviews van de SOAB bleek dat ongeveer de helft van de medewerkers een hoge werkdruk ervaarden. De oorzaken van de gepercipieerde hoge werkdruk had volgens de medewerkers voornamelijk te maken met het gebrek aan personeel en duidelijke richtlijnen, normen en procedures voor het werk. Er bestond bij de medewerkers van het Bureau Voogdijraad Curaçao een dringende behoefte om zowel de kwaliteit van het werk als de productiviteit te verhogen, zodat de taken van de Voogdijraad op adequate wijze kunnen worden uitgevoerd.

Volgens de secretaris / directrice van het Bureau Voogdijraad Curaçao is er nog steeds sprake van een kwalitatief en kwantitatief tekort aan personeel.

Volgens de leiding van het Bureau Voogdijraad Curaçao beslist de Minister van Justitie aan de hand van het instroomplan van het Ministerie van Justitie over de opvulling van de vacatures. Het Bureau Voogdijraad gaf tijdens het laatste overleg met het ministerie aan dat er geen besluiten van de Minister zijn genomen over de vacatures.

De secretaris / directeur informeerde de Raad dat zij afhankelijk is van de personele capaciteit die zij bij haar aanstelling aantrof. Veel medewerkers beschikken niet over de nodige kennis en/of opleiding om de werkzaamheden te kunnen uitvoeren. Een aantal personeelsleden kregen op 10 oktober 2010 een verkeerde aanbod en deze situatie werd nimmer rechtgetrokken.

De Secretaris stelde dat de werkzaamheden voor Centrale Melding Kindermishandeling (CMK) 5 fte's eisen en 3 fte's zijn ondergebracht bij de nieuwe organisatie belast met jeugdreclassering. Het Ministerie heeft in de wederhoorfase aangegeven dat dit op verzoek en in goede afstemming met de directeur / secretaris is geschied.

Naast personeelstekort noemt de leiding ook het gebrek aan voldoende gekwalificeerd personeel en gebrek aan voldoende adequate materiele voorzieningen (b.v. telefonisch moeilijk bereikbaar als gevolg van technische storingen aan het netwerk) als redenen waarom het Bureau Voogdijraad Curaçao haar werkzaamheden niet efficiënt en effectief kan uitvoeren.

Uit gesprekken van de Raad met het personeel bleek dat het personeelstekort door de medewerkers als het grootste knelpunt wordt ervaren. Dit is volgens geïnterviewden de reden waarom ten tijde van het onderzoek bij diverse afdelingen alleen urgente gevallen werden behandeld en andere doelstellingen niet werden gehaald. Geïnterviewden hebben tevens aangegeven dat door het personeelstekort er sprake is van een hoge werkdruk en werklast.

Uit de rapportage inzake uitvoering quickscan Bureau Voogdijraad Curaçao van de SOAB (d.d. 21 november 2012) blijkt dat de bezetting lager was dan de startformatie volgens het businessplan van het Bureau Voogdijraad Curaçao. Vanwege de non-activiteit van drie medewerkers, was het aantal beschikbare formatieplaatsen nog lager. De SOAB adviseerde om de bestaande vacatures in te vullen en een structurele oplossing te zoeken voor de op non-actief gestelde medewerkers, opdat de taken van het Bureau Voogdijraad Curaçao adequaat konden worden uitgevoerd. Daarbij moesten echter de aanwezigheid en de productiviteit van het personeel mede in overweging worden genomen, omdat deze invloed had op de capaciteitsbehoefte. Bij het Bureau Voogdijraad Curaçao werden geen registraties bijgehouden van de productiviteit.

Het jaarverslag 2013 is een kopie van het jaarverslag 2012. Daarom is de informatie in het jaarverslag 2013 voor de Raad niet betrouwbaar en blijft die in dit rapport buiten beschouwing. Ook de functiebeschrijvingen zijn niet aan de Raad ter hand gesteld. Het jaarverslag 2012 maakt geen melding van resultaten met betrekking tot het personeel en organisatie.

Volgens respondenten van het Ministerie van Justitie overlegde de wnd. Sector Directeur JER en de leiding van het Bureau Voogdijraad Curaçao over de bezetting van de organisatie. Daarbij gaf de leiding van het Bureau Voogdijraad Curaçao aan dat zij pas benoemd was als directeur en eerst op grond van de productiviteit van elk personeelslid voor zichzelf wilde uitzoeken indien het Bureau Voogdijraad Curaçao inderdaad meer personeel nodig had om de werkzaamheden te kunnen uitvoeren. Vervolgens is de leiding in 2014 daar op teruggekomen, aldus de respondent. Tijdens het overleg gaf de directrice van de Voogdijraad, volgens respondenten, ook aan dat zij niet wist wat de productiviteit van de medewerkers van Voogdijraad was. Een respondent van het Ministerie heeft gesteld dat diverse werknemers onkundig en onbekwaam zijn om hun werkzaamheden te verrichten. Er is volgens genoemde respondent tevens sprake van een angstcultuur en dat de directrice niet toegankelijk is voor het personeel.

Volgens respondenten van het Ministerie van Justitie is de directrice van de Voogdijraad door de Sector Directeur gevraagd om informatie te verschaffen omtrent de ten tijde van het onderzoek lopende sollicitatieronde en sollicitatiegesprekken. De directrice zou daarbij hebben aangegeven dat van de (ruim 50 brieven) slechts een gering aantal personen zijn uitgekozen voor een gesprek en verder van de gehouden gesprekken slechts een (1) persoon was voorgedragen om een van de vacatures op te vullen. Daarbij is echter gebleken dat er geen scoringsheets zijn bijgehouden. Uit de reactie blijkt tevens dat de wnd. Sector Directeur JER met goedkeuring van de Minister van Justitie deel zal uitmaken van de sollicitatie commissie tijdens de tweede ronde van de werving.

3.2.3 Taken

Hieronder beschrijft de Raad de taken en de werkprocedures.

3.2.3.1 Taken

Krachtens het burgerlijk wetboek moeten de taken en de bevoegdheden van de voogdijraden bij landsverordening worden bepaald. Uit het onderzoek van de Raad bleek dat de landsverordening ten tijde van de inspectie niet bestond. Het businessplan van het Ministerie van Justitie maakt melding van de volgende kerntaken voor het Bureau Voogdijraad Curaçao:

- het uitvoeren van de civielrechtelijke en strafrechtelijke uitspraken t.a.v. jeugdigen;
- het uitvoeren van straftaak, resocialisatie en halt voor jeugdigen;
- het (laten) optreden t.b.v. en ter bescherming minderjarigen.

Volgens het jaarplan 2012 van het Bureau Voogdijraad Curaçao heeft het Bureau twee taakgebieden te weten taken betreffende jeugdreclassering en taken betreffende het centraal meldpunt kindermishandeling.

Het jaarplan 2013 van het Bureau Voogdijraad Curaçao maakt melding van de volgende taken:

- Adviseren / onderzoek voor onder toezichtstelling (OTS);
- Adviseren / onderzoek bij ontheffing, gedwongen ontheffing en ontzetting uit het

ouderlijk gezag;

- Adviseren / onderzoek bij toevertrouwing;
- Adviseren / onderzoek in voogdij- en ouderlijk gezag zaken;
- Alimentatie en onderhoudsplicht;
- Bijzonder curator;
- Fungeren als centrale autoriteit;
- Voogdij Nederland;
- Adviseren / onderzoek in adoptiezaken;
- Gerechtelijke vaststelling vaderschap;
- Vroeghulp aan minderjarigen die in verzekering worden gesteld (IVS) voor het plegen van een strafbaar feit;
- Voorlichting in strafzaken;
- Centraal meldpunt voor kindermishandeling;
- Jeugdreclassering belast met begeleiding elektronisch toezicht en alternatieve straffen en op maat gesneden begeleidingstrajecten voor jonge delinquenten;
- Coördineren van HALT-afdoening;
- Coördinatie veiligheidshuis.

Het jaarplan 2014 van het Bureau Voogdijraad Curaçao bevat dezelfde taken als het jaarplan 2013, met uitzondering van a) de begeleiding van elektronisch toezicht en alternatieve straffen en op maat gesneden begeleidingstrajecten voor jonge delinquenten, b) het coördineren van HALT-afdoening en c) de coördinatie van het veiligheidshuis. De drie laatste taken zijn in 2014 overgenomen door een nieuwe organisatie belast met de jeugdreclassering⁵.

De SOAB (d.d. 21 november 2012) constateerde dat als gevolg van het personeelstekort enkele taken zoals de piketdiensten en het houden van toezicht op internaten, niet

⁵ Ministeriele Beschikking van 20 december 2013, MB 2013-073756 (Beschikking aanwijzing jeugdreclassering).

adequaat konden worden uitgevoerd. Sectiechefs fungeerden eerder als meewerkende voormannen, waardoor zij minder tijd hadden voor hun managementtaken.

Het personeel gaf aan dat zij behoefte hadden aan meer trainingen, teneinde hun kennis en werkkniveau te kunnen verhogen. Volgens het personeel hebben zij sinds 2012 geen trainingen gevolgd.

Het Bureau Voogdijraad Curaçao informeerde de Raad dat de Minister van Justitie toestemming gaf om ook piketdiensten te gaan draaien. Het Bureau Voogdijraad Curaçao begon een plan van aanpak daarvoor op te stellen. De bedoeling was oorspronkelijk om het project in januari 2015 op te starten. Daarvoor was overleg nodig tussen de minister van Justitie, de Secretaris Generaal van Justitie, de Sector Directeur JER en de directrice Voogdijraad over o.a. het coördineren van dit project, de financiële middelen en de veiligheid van het personeel gedurende de piketuren.

Respondenten van het Ministerie van Justitie menen dat zij weinig informatie krijgen over de werkzaamheden van de Voogdijraad. Respondenten van het Ministerie van Justitie hebben tevens aangegeven dat zij veel meldingen en klachten krijgen van diverse partners binnen de justitiële keten en de samenleving over het functioneren van de Voogdijraad.

Het is bekend bij het Ministerie van Justitie dat er minder meldingen van kindermishandeling zijn, maar ook dat er in het veld veel gevallen zijn die niet gemeld worden, aldus de respondenten. De Voogdijraad treedt volgens respondenten van het Ministerie van Justitie niet tijdig op. Doordat de Voogdijraad niet tijdig reageert op de diverse meldingen van mishandeling van minderjarigen, zijn er in de loop der jaren diverse organisaties opgericht die ook als doelstelling hebben het waarborgen van de veiligheid van het kind, aldus de bevrageden. Het Ministerie is bezorgd over de wijze en de mate waarin de Voogdijraad de rechten van het kind waarborgt.

De respondenten van het Ministerie van Justitie stelden aanvankelijk dat jaarlijks een bedrag van Nafl. 300.000, = voor het Centraal Meldpunt Kindermishandeling (CMK) wordt begroot, maar in de wederhoorfase heeft de Raad vernomen dat dit nog nooit in de begroting is gehonoreerd. Volgens deze respondenten zou de afdeling financiën van het Ministerie van Justitie hebben aangegeven dat het Bureau Voogdijraad Curaçao de kosten voor het operationaliseren van het CMK grotendeels uit de goedgekeurde begroting kan financieren. De Minister informeerde de Raad dat de Raad van Ministers in het instroomplan 2014 akkoord is gegaan met de invulling van de vacature van coördinator CMK en medewerker CMK.

3.2.3.2 Werkprocedures

De werkprocedures van het Bureau Voogdijraad Curaçao zijn sinds juni 2012 vastgelegd⁶. De werkprocedures van alle secties van het Bureau Voogdijraad Curaçao zijn daarin opgenomen.

Volgens de directrice waren er geen interne kwaliteitsnormen ten tijde van het onderzoek. Tevens heeft de Raad geconstateerd uit interviews met een aantal personeelsleden dat het personeel bekend is met de werkprocedures, maar dat de uitvoering van de werkzaamheden in de praktijk niet conform de vastgestelde procedures is. De focus in de praktijk is volgens respondenten noodgedwongen meer gericht op het behalen van resultaten en kritieke deadlines en niet op het naleven van werkprocedures. Dit heeft volgens geïnterviewden te maken met hoge werkdruk en een tekort aan personeel.

3.3 De kernwaarden van het Bureau Voogdijraad Curaçao

3.3.1 Kernwaarden van de overheid

In het businessplan van het Ministerie van Justitie zijn er kernwaarden vastgelegd en daarbij behorende activiteiten geformuleerd⁷. Hierna volgt een overzicht van genoemde kernwaarden en activiteiten.

⁶ Document: Werkprocedures Raad voor het Welzijn van het Kind (Voogdijraad Kòrsou), versie juni 2012

⁷ Zie bijlage III van het Business plan ministerie van justitie;

Kernwaarden	Activiteiten	Toetsingskader
Transparantie	<ul style="list-style-type: none"> • Heldere eenduidige beschrijving van de interne processen, planning en control • Heldere eenduidige omschrijving van de werkrelatie en taakverdeling • Heldere communicatie en overleg(structuur) 	<ul style="list-style-type: none"> • Goed beschreven AO/IC • SLA's of anderszins vastgelegde afspraken • Communicatieplan
Verantwoordelijkheid	<ul style="list-style-type: none"> • Onderdeel van de interne procedures is een doelmatig en doeltreffend functionerende Interne Controle functie waarmee elke functionaris aangesproken wordt op zijn/haar eigen verantwoordelijkheid • Voor elke functie is een heldere eenduidige omschrijving van de verantwoordelijkheden en bevoegdheden 	<ul style="list-style-type: none"> • Functionerings- en beoordelingsstelsel • Goede functiebeschrijvingen

<p>Kwaliteit</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Formuleren van minimale eisen (normen) aan de kwaliteit van dienstverlening • Er is een helder systeem van ‘checks and balances’ ingevoerd ten behoeve van de Planning en Verantwoording (P&Vcyclus) binnen de overheid (dus zowel voor het Ministerie van Justitie als voor de andere ministeries) 	<ul style="list-style-type: none"> • Periodiek publicatie van jaarplan en jaarverslag (en periodieke managementrapportage) • Kwaliteitsborging en certificering • Beschreven planning- en verantwoordingscyclus
<p>Inclusiviteit (onpartijdigheid)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn heldere en eenduidige regels en procedures voor de dienstverlening naar klanten (bijv. vergunningen). De regels zijn vastgelegd in geformaliseerde voorschriften en procedures en beschrijven de manier waarop medewerkers van Justitie met elkaar en klanten omgaan. De regels en voorschriften zijn openbaar en toetsbaar. • De gegevens die nodig zijn voor een goede Planning en Verantwoording van het land zijn betrouwbaar, tijdig, volledig en onpartijdig. Er is een onafhankelijke organisatie – niet beïnvloedbaar door politieke actoren – die verantwoordelijk is voor het aanleveren van deze gegevens. 	<ul style="list-style-type: none"> • Periodiek onderzoek onder medewerkers (medewerkerstevredenheid) • Periodiek onderzoek onder in- en externe stakeholders (klanttevredenheids-onderzoek) • Systematisch bevolkingsonderzoek

Integriteit	<ul style="list-style-type: none"> • Er is een gedragscode ontwikkeld, die ook verankerd is in de beoordelingssystematiek. Iedereen spreekt elkaar aan op elkaars verantwoordelijkheid. • Invulling geven aan good governance binnen de nieuwe overheid van het land Curaçao 	<ul style="list-style-type: none"> • Gedragscode, code of conduct • goede klachtenregeling en een analyse van de klachten • sanctiebeleid en tuchtrecht
Duurzaamheid	<ul style="list-style-type: none"> • Een personeelsbeleid dat gericht is op de ontwikkeling van de medewerker. Enerzijds gericht op zijn functie, anderzijds gericht op het bevorderen van een zakelijke omgang in de organisatie 	<ul style="list-style-type: none"> • Medewerkerstevredenheids-onderzoek • Opleidingsbeleid • MD-beleid • Systeem van exitgesprekken met vertrekkende medewerkers en analyse van de uitkomst daarvan

3.3.2 Kernwaarden van het Bureau Voogdijraad Curaçao

Het vastleggen van kernwaarden en de daarbij behorende activiteiten door het Ministerie van Justitie is de eerste schakel in het geheel van acties. Hierna worden de kernwaarden die door het Bureau Voogdijraad Curaçao zijn overgenomen en geïmplementeerd beschreven.

- *Visie, missie, meerjarenplan*

Het Bureau Voogdijraad Curaçao heeft in haar jaarplan 2012 een visie en missie uitgewerkt. Tijdens het onderzoek is de Raad door de directrice geïnformeerd dat er een traject is opgestart door het Management Team van Justitie om met ondersteuning van de SOAB te komen tot een vernieuwde visie en missie voor de organisatie. Daarbij zouden de personeelsleden worden betrokken. Dat traject was ten tijde van het onderzoek echter nog niet opgestart. Het Ministerie stelt in de wederhoorfase dat het vorengenoemde traject op een misinterpretatie door de leiding van het Bureau Voogdijraad Curaçao van het SOAB

traject zou berusten.

Het Bureau Voogdijraad Curaçao beschikt niet over een meerjarenplan.

Tevens blijkt uit de rapportage inzake uitvoering quickscan Bureau Voogdijraad Curaçao van de SOAB dat de aansturing van de organisatie op strategisch niveau nog verder dient te worden vormgegeven. Vele aansturingsmiddelen zoals de visie, missie, meerjarenplan en daaruit voortvloeiend beleid van het Bureau Voogdijraad Curaçao zijn nog niet formeel vastgesteld en gecommuniceerd naar de organisatie en ook de organisatiestructuur dient nog verder geïmplementeerd te worden. Uit de interviews bleek ook dat het niet duidelijk was voor de medewerkers welke richting de Raad van Bestuur van de Voogdijraad en het Bureau Voogdijraad Curaçao op gaan.

- *Goed beschreven AO/IC*

De administratieve organisatie (AO) is een wezenlijk onderdeel binnen iedere organisatie. Kort samengevat bestaat een goede administratieve organisatie en interne controle (AO/IC) uit:

- Beschrijving van de processen;
- Vastlegging van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden op functie- en afdelingsniveau;
- Vastlegging risico's en maatregelen van interne controle (IC);
- Kwaliteitstoetsing, kwaliteitsverbetering en voortgangsbewaking;
- Managementrapportages rondom processen, risico's en interne controle (IC);

Een betrouwbare AO is belangrijk om op de juiste wijze financiële verantwoording te kunnen afleggen. Van de bovengenoemde onderdelen van de AO zijn bij het Bureau Voogdijraad Curaçao uitsluitend de werkprocedures beschreven.

- *SLA's of anderszins vastgelegde afspraken*

Ondanks herhaaldelijk verzoek van de Raad aan de Voogdijraad om kopieën van samenwerkingsafspraken te overleggen is dat niet gebeurd. Het Bureau Voogdijraad Curaçao werkt volgens de directrice samen met Bonaire en Nederland. Deze samenwerking is volgens het Bureau Voogdijraad Curaçao gedeeltelijk geformaliseerd in de vorm van protocollen tussen de verantwoordelijke ministers. Voor de rest geschiedt de samenwerking van het Bureau Voogdijraad Curaçao met andere instanties via onderlinge informele afspraken, aldus de respondent van het Bureau Voogdijraad Curaçao.

- *Communicatieplan*

Het Bureau Voogdijraad Curaçao beschikt niet over een communicatieplan. Volgens de leiding van het Bureau Voogdijraad Curaçao zijn in november 2014 gesprekken gevoerd met de Dienst Communicatie en Voorlichting (DCV) van de overheid om het Bureau Voogdijraad Curaçao te ondersteunen met het opstellen van een communicatieplan. Bij het Bureau Voogdijraad Curaçao zijn 3 personeelsleden aangewezen om dit traject te trekken en zijn er aandachtspunten aan de DCV opgestuurd. Volgens de leiding van het Bureau Voogdijraad Curaçao is reactie van de DCV uitgebleven.

Het Bureau Voogdijraad Curaçao geeft aan dat zij enkele maanden geleden overlegden met het hoofd van de DCV. De DCV zou hebben aangegeven dat ze door gebrek aan tijd de Voogdijraad niet konden ondersteunen. Het Bureau Voogdijraad Curaçao zou met het beschikbare budget (Naf. 20.000,=) met hulp van een adviesbureau een communicatieplan opstellen.

De jaarplannen 2013 en 2014 bepalen dat de interne communicatie zou geschieden door middel van personeelsvergaderingen en regelmatige schriftelijke communicatie over verschillende onderwerpen. Of deze voornemens tot acties hebben geleid, kon de Raad niet vaststellen, aangezien de door de Raad verzochte documenten niet zijn geleverd. Het jaarverslag 2012 bevat evenmin informatie over interne communicatie binnen het Bureau Voogdijraad Curaçao.

Er was volgens de directrice ten tijde van het onderzoek geen sprake van structureel overleg tussen de minister en de Raad van Bestuur, maar slechts incidenteel wanneer dat nodig was. De Raad van Bestuur overlegt dan met de Minister. De Secretaris pleegt overleg met de Raad met betrekking tot de inhoudelijke taken. De Sector Directeur justitie wordt wanneer dat nodig is door de directrice benaderd om operationele zaken te bespreken.

Er vinden maandelijks werkoverleggen plaats tussen de diverse functielagen volgens het rapport van de SOAB. De overleggen vinden plaats conform de hiërarchische structuur. Beheersingsinformatie wordt veelal uitgewisseld tijdens werkbespreking. Dit gaat niet altijd volgens vooraf gemaakte afspraken over de inhoud, vorm en tijdigheid van managementinformatie. De structuur van het werkoverleg is afhankelijk van de leidinggevende stijl van het betrokken afdelingshoofd.

Uit het onderzoek van de SOAB bleek tevens dat er geen formeel communicatiebeleid bestaat bij het Bureau Voogdijraad Curaçao. Wel vergaderde de leidinggevendens periodiek met de ondergeschikten, maar er werden niet consequent notulen gemaakt, waardoor de frequentie en kwaliteit van deze overleggen niet konden worden beoordeeld.

- *Functionerings- en beoordelingssysteem*

De leiding van het Bureau Voogdijraad Curaçao heeft de Raad geïnformeerd dat de organisatie voornemens is om in het jaar 2015 het functionerings- en beoordelingssysteem van de overheid te implementeren. Er is een verzoek gedaan aan alle sectiechefs om taakstellende overeenkomsten (TO) voor hun medewerkers op te stellen. De directrice van het Bureau Voogdijraad Curaçao heeft aangegeven zelf niet over een taakstellende overeenkomst te beschikken. De Raad heeft ondanks uitdrukkelijk verzoek geen documentatie met betrekking tot de invoering van het functionerings- en beoordelingssysteem ontvangen van het Bureau Voogdijraad Curaçao.

- *Goede functiebeschrijvingen*

Volgens de leiding van het Bureau Voogdijraad Curaçao is er onduidelijkheid over de functies, aangezien zowel generieke en specifieke functies voorkomen. Tevens constateert de Raad dat de functiebeschrijvingen vaag zijn.

- *Periodieke publicatie van jaarplan en jaarverslag (en periodieke managementrapportage)*

Sinds 2012 wordt elk kwartaal aan de minister gerapporteerd in de vorm van een managementrapportage. In de managementrapportage wordt verslag gedaan van de diverse acties voor wat betreft de verschillende onderwerpen, hoeveel middelen er daarbij gebruikt zijn en de belemmeringen die door het Bureau Voogdijraad Curaçao zijn tegengekomen. De Raad heeft gedurende het onderzoek geen inzage gehad in de rapporten om zich daarover een oordeel te kunnen vormen. De Raad constateert tevens dat jaarplannen en jaarverslagen niet jaarlijks worden opgesteld.

- *Kwaliteitsborging en certificering*

Er zijn volgens de directrice geen interne kwaliteitsnormen. De Voogdijraad is volgens de geïnterviewde bezig met het opstellen van protocollen. De protocollen zullen interne kwaliteitsnormen bevatten. De protocollen waren volgens de directrice ten tijde van het onderzoek nog in conceptvorm. De kwaliteitsnormen zullen moeten gelden voor elke fase vanaf de intake totdat het rapport wordt uitgebracht. De voogdijraad zal met de (concept) protocollen eerst proefdraaien met het nieuwe personeel om te evalueren of ze moeten worden aangepast waarna die voor alle medewerkers van toepassing zullen zijn, aldus de directrice.

Per mei 2015 waren volgens de secretaris/ directeur geen nog acties hieromtrent ondernomen.

- *Beschreven planning- en verantwoordingscyclus*

Het Bureau Voogdijraad Curaçao beschikte ten tijde van het onderzoek niet over een volledig beschreven planning- en verantwoordingscyclus.

De Raad heeft vastgesteld dat er een jaarplan 2012, 2013 en 2014 is. Over de voorgaande jaren 2010 en 2011 zijn er geen jaarplannen opgemaakt. Alleen over 2012 en 2013 zijn er jaarverslagen gemaakt. Het jaarverslag 2013 is een kopie van het jaarverslag 2012. Daarom is de informatie in het jaarverslag 2013 voor de Raad niet betrouwbaar en blijft die in dit rapport buiten beschouwing.

Volgens de secretaris waren er ten tijde van het onderzoek mondelinge afspraken met de afdeling civiel voor wat betreft het maken van rapporten. Daarbij zijn de doorlooptijden wel schriftelijk vastgelegd. Bedoeling daarvan is om met minder mensen toch meer zaken af te ronden.

Het Bureau Voogdijraad Curaçao beschikt ook niet over afdelingsplannen. Volgens de directrice is het bureau voornemens om het personeel te benaderen teneinde input te kunnen verkrijgen voor de afdelingsplannen.

Uit het rapport van de SOAB is vastgesteld dat er bij het Bureau Voogdijraad Curaçao geen afdelingsplannen worden opgesteld. Een andere bevinding van de SOAB was dat bij het Bureau Voogdijraad Curaçao tevens (kwaliteits)normen en richtlijnen voor de aansturing van de werkzaamheden ontbreken. In combinatie met het gebrek aan afdelingsdoelstellingen, kan dit tot inefficiency en ineffectiviteit leiden, aldus de SOAB.

- *Periodiek onderzoek onder medewerkers (medewerkerstevredenheid)*

Het Bureau Voogdijraad Curaçao verricht niet op periodieke basis medewerkerstevredenheidsonderzoek, maar volgens de leiding is in november 2014 een tevredenheidsonderzoek uitgevoerd door het bureau Optima. De resultaten van het onderzoek waren ten tijde van het onderzoek van de Raad nog niet beschikbaar. Respondenten van het Ministerie van Justitie hebben de Raad geïnformeerd dat er inderdaad een tevredenheidsonderzoek is gedaan bij de Voogdijraad en dat dit document ondertussen op verzoek van het Ministerie op 4 juni 2015 bij het Ministerie is ingeleverd.

De Raad is in mei 2015 door de leiding van het Bureau Voogdijraad Curaçao geïnformeerd dat de bevindingen van het tevredenheidsonderzoek welke door het bureau Optima is uitgevoerd inmiddels met het personeel is besproken. Sinds april 2015 is er een ARBO-

commissie ingesteld. De commissie bestaat uit 1 vertegenwoordiger van de vakbonden ABVO en SAP, Adviesbureau Optima, 1 directielid en 2 personeelsleden van de Voogdijraad. De commissie zal zich gaan bezighouden met het inventariseren van de tekortkomingen binnen de organisatie die invloed hebben op het functioneren van de medewerkers. Het resultaat wordt tijdens een personeel bijeenkomst besproken. Er was een bijeenkomst gepland op 20 mei 2015.

- *Periodiek onderzoek onder in- en externe stakeholders (klanttevredenheidsonderzoek)*

Het Bureau Voogdijraad Curaçao verricht geen klanttevredenheidsonderzoek.

- *Gedragscode, code of conduct*

Het Bureau Voogdijraad Curaçao beschikte niet over een gedragscode. Binnen het Bureau Voogdijraad Curaçao werd volgens de directrice de gedragscode van de overheid nageleefd.

Volgens het rapport van de SOAB beschikte het Bureau Voogdijraad Curaçao niet over een eigen formeel integriteitsbeleid, anders dan hetgeen hieromtrent in de Landsverordening Materieel Ambtenarenrecht (LMA) is vastgesteld.

Het Bureau Voogdijraad Curaçao heeft de Raad geïnformeerd dat er geen acties meer zijn ondernomen om een gedragscode op te stellen. Specifieke regels worden door de secretaris /directrice via interne memo's aan het personeel bekend gemaakt.

- *Goede klachtenregeling en een analyse van de klachten*

Het Bureau Voogdijraad Curaçao beschikt niet over een klachtenregeling. Op dit gebied worden volgens de leiding de voorschriften van de Landsverordening Materieel Ambtenarenrecht (LMA) nageleefd. De LMA voorschriften zijn volgens de leiding bekend bij het personeel. In de praktijk kan een cliënt een schriftelijke klacht indienen bij de directrice. De klacht wordt vervolgens door de directrice met de afdelingschef besproken. Daarna wordt de betrokken medewerker al dan niet in aanwezigheid van de cliënt gehoord, waarna een besluit door de directrice wordt genomen.

Er bestond volgens het rapport van de SOAB onder het personeel ook onduidelijkheid over de klachtenprocedure van het Bureau Voogdijraad Curaçao. Cliënten kunnen klachten over (medewerkers van) de Voogdijraad indienen, echter onduidelijk is aan wie die worden gericht en hoe die worden teruggekoppeld naar de betreffende medewerkers. De wens bestond bij de medewerkers om een formele en voldoende intern bekend gemaakte

klachtenprocedure te introduceren.

- *Sanctiebeleid en tuchtrecht*

Het Bureau Voogdijraad Curaçao beschikt niet over een sanctiebeleid, anders dan de sancties opgenomen in de Landsverordening Materieel Ambtenarenrecht (LMA). Deze sancties zijn volgens de leiding bekend bij het personeel.

- *Opleidingsbeleid*

Het Bureau Voogdijraad Curaçao beschikt niet over een opleidingsbeleid. Voor het jaar 2013 is een concept jaarplan deskundigheidsbevordering opgesteld. In de jaarplannen van de jaren 2012, 2013 en 2014 worden de wensen voor wat betreft de opleidingen voor het personeel vermeld, maar het jaarverslag 2012 maakt geen melding van resultaten hieromtrent. Het jaarverslag 2013 is zoals reeds vastgesteld een kopie van het jaarverslag 2012 en daardoor voor de Raad niet betrouwbaar.

De Raad begreep dat er in het verleden wel specifieke opleidingen zijn opgestart voor het personeel, maar dat als gevolg van onderbezetting niet alle personeelsleden daaraan konden deelnemen. Een overzicht van deze opleidingen is niet aan de Raad overgelegd. Ten tijde van het onderzoek was 1 medewerker bezig met een opleiding tot Buitengewoon Agent van Politie (BAVPOL).

Volgens het rapport van de SOAB gaven de medewerkers aan behoefte te hebben aan vakinhoudelijke trainingen en meer begeleiding, feedback en coaching van de directe leidinggevende. Ook was er behoefte aan een human resource manager, die mede de persoonlijke ontwikkelplannen en opleidingsplannen kon helpen opstellen en monitoren. Er was geen human resource manager werkzaam bij het Bureau Voogdijraad Curaçao.

Het Bureau Voogdijraad Curaçao had volgens het rapport ook ontwikkel- en opleidingsplannen in 2013 geconcipieerd maar nimmer vastgesteld vanwege gemis aan ondersteuning van een human resource manager.

In mei 2015 was er nog steeds geen HR manager werkzaam bij de Voogdijraad. De secretaris/ directeur weet niet waarom dit nog niet het geval was. Volgens haar ligt de beslissing voor wat dat betreft bij de Minister van Justitie. De laatste maanden doet de directie, volgens de secretaris/directeur, een beroep op de HRM-medewerker van het ministerie van Justitie.

Het personeel gaf in de interviews met de SOAB aan grote behoefte te hebben aan trainingen en opleidingen. Ook wenste het personeel meer transparantie omtrent de keuze van medewerkers voor opleidingen. Uit de begroting blijkt dat er in 2010 niet is geïnvesteerd in opleidingen voor het personeel.

- *MD-beleid*

Het Bureau Voogdijraad Curaçao beschikt niet over een MD-beleid. Management-Development beleid is er op gericht om medewerkers met managementpotentieel te vormen tot nieuwe managers en de kwaliteit van zittende managers te verhogen. Dit beleid moet op het juiste moment voldoende managers opleveren met de gewenste competenties.

- *Systeem van exitgesprekken met vertrekkende medewerkers en analyse van de uitkomst daarvan*

Het is de Raad niet gebleken dat er een systeem van exitgesprekken met vertrekkende medewerkers bestaat.

3.4 Samenwerking met ketenpartners

Er zijn gesprekken gevoerd met het Bureau Slachtofferhulp, Kinderoord Brakkeput, Bureau Jeugd en Zedenzaken van het Korps Politie Curaçao, Huize Rose Pelletier, Huize St. Jozef, Kas Bruder Pius, Stichting New Creation Curaçao, Stichting Perspektiva I Sostén Integral (PSI)-Skuchami en Stichting Gezinsvoogdij Instellingen Curaçao.

Volgens vier van de geïnterviewde ketenpartners is de samenwerking en communicatie met het Bureau Voogdijraad Curaçao niet optimaal. De voornaamste reden voor het gebrek aan samenwerking en communicatie is volgens die ketenpartners de houding van de directrice van het Bureau Voogdijraad Curaçao. Drie instanties hebben daarbij aangegeven dat de communicatie met het Bureau sinds 2014 wel is verbeterd als gevolg van instructie van de Minister van Justitie die heeft aangestuurd op regelmatig overleg tussen het Bureau Voogdijraad Curaçao en de ketenpartners. Twee andere instanties hebben zich onthouden van commentaar omtrent de samenwerking. Deze vergaderingen werden door het Bureau bijeengeroepen en voortgezet. Er vond een inventarisatie plaats van de diverse knelpunten die de ketenpartners ervaren bij de samenwerking met het Bureau Voogdijraad Curaçao. Volgens diverse ketenpartners zijn de volgende knelpunten geïnterviewd:

- Het Bureau Voogdijraad Curaçao is niet telefonisch bereikbaar in gevallen van nood

en spoed;

- Er is grote noodzaak tot het invoeren van een piketdienst bij het Bureau Voogdijraad Curaçao;
- Bij het Bureau Voogdijraad Curaçao is er een tekort aan personeel;
- De medewerkers van het Bureau Voogdijraad Curaçao beschikken niet over voldoende en adequate training en opleiding;
- Het merendeel van de medewerkers van het Bureau Voogdijraad Curaçao is vastgeroest in oude werkpatronen en procedures.

Deze knelpunten zouden in een gezamenlijk schrijven aan de Minister van Justitie worden opgenomen, maar het Bureau Voogdijraad Curaçao gaf geen follow-up, volgens geïnterviewden.

Ten tijde van het onderzoek vond er geen overleg met de ketenpartners plaats. De ketenpartners hebben aangegeven dat sinds maanden geen vergaderingen zijn belegd. De directrice van het Bureau Voogdijraad Curaçao heeft de Raad geïnformeerd dat de vergaderingen weer zouden worden opgestart.

Naast deze knelpunten zijn er nog de volgende knelpunten door bepaalde ketenpartners aangedragen:

- Rapporten van het Bureau Voogdijraad Curacao betreffende de woon en leefsituatie van jongeren worden niet tijdig bij de kinderrechter ingediend.
- De onderzoekverslagen van het Bureau Voogdijraad Curaçao missen diepgang.
- De indruk bij een aantal ketenpartners is dat het bureau onvoldoende onderzoek verricht en niet goed op de hoogte is van de concrete situaties en oorzaken van probleemgevallen. Tevens bestaat de indruk dat het Bureau Voogdijraad Curaçao niet bekend is met diverse wegen en/of trajecten die bewandeld kunnen worden om tot concrete oplossingen te komen.
- Ketenpartners worden vaak belast met de uitvoering van taken van het Bureau Voogdijraad Curaçao omdat het bureau niet of onvoldoende invulling geeft aan haar taken. Als voorbeeld wordt door diverse ketenpartners genoemd het plaatsen van jongeren in een veilige woon- en leefomgeving zoals bij familieleden, pleegfamilie of een internaat.
- Veel gevallen worden volgens de ketenpartners door het Bureau Voogdijraad Curaçao als spoedzaken bestempeld en vervolgens na het treffen van een tijdelijke

spoedvoorziening door de kinderrechter niet afgehandeld.

- Het Bureau Voogdijraad Curaçao laat vaak verstek gaan bij de zittingen van de kinderrechter. De Voogdijraad gaat niet naar de OTS zittingen (voor verlenging).
- Voor lange periode waren er geen aanmeldingen van jongeren voor OTS door het Bureau Voogdijraad Curaçao.
- Gevallen worden niet voortvarend en binnen de gestelde termijnen door het Bureau Voogdijraad Curaçao afgehandeld.
- Diverse ketenpartners vermoeden dat hun rapporten door het Bureau Voogdijraad Curaçao worden overgenomen c.q. gebruikt.
- Aanmelding door het Bureau Voogdijraad Curaçao voor plaatsing van jeugdigen in de internaten duurt te lang. De internaten verlenen regelmatig hun medewerking voor spoedplaatsingen, maar de officiële aanmelding later door het Bureau Voogdijraad Curaçao neemt te veel tijd in beslag.
- Ketenpartners ervaren regelmatig dat verkeerde informatie over jongeren door het Bureau Voogdijraad Curaçao wordt doorgegeven.
- Ketenpartners ervaren dat de criteria voor opvang van de jeugdige niet door het Bureau Voogdijraad Curaçao wordt gerespecteerd. Er zijn gevallen geweest waar het KPC – als gevolg van een melding van het Bureau Voogdijraad Curaçao - een jeugdige bij een verkeerde instantie brengt.
- De communicatie met de behandelende ambtenaren van het Bureau Voogdijraad Curaçao wordt door diverse ketenpartners als moeilijk ervaren.

Hieronder geeft de Raad een aantal klachten van de ketenpartners en de reactie van het bureau aan.

- Voor lange periode waren er geen aanmeldingen van jongeren voor OTS door het Bureau Voogdijraad Curaçao.

De secretaris / directrice van het Bureau Voogdijraad Curaçao ontkent dat er lange tijd geen aanmeldingen van jongeren voor OTS waren.

- Het Bureau Voogdijraad Curaçao laat vaak verstek gaan bij de OTS zittingen bij de kinderrechter.

De secretaris / directrice van het Bureau Voogdijraad Curaçao geeft aan dit bij de vorige kinderrechter het geval was, omdat de medewerkers van het Bureau Voogdijraad Curaçao ervaren dat zij met minachting werden behandeld door de vorige kinderrechter. Er is inmiddels een nieuwe kinderrechter en de medewerkers van de Voogdijraad zijn thans aanwezig bij alle zaken.

- Rapporten van het Bureau Voogdijraad Curaçao worden niet tijdig bij de kinderrechter ingediend.

De secretaris / directrice van het Bureau Voogdijraad Curaçao stelt dat zij nooit van het Hof of de kinderrechter heeft vernomen dat de rapporten van de Voogdijraad onvolledig waren.

Door de ketenpartners zijn 17 gevallen aan de Raad voorgelegd ter illustratie dat de rapporten van onderzoek en bevindingen betreffende de woon en leefsituatie van jongeren welke door het Bureau Voogdijraad Curaçao moeten worden opgesteld nimmer zijn ingediend. Een van de gevallen betrof een jongere die in november 2010 bij een internaat werd geplaatst. Gezien de ernst van de zaak verzocht Skuchami het Bureau Voogdijraad Curaçao om onder toezichstelling bij de kinderrechter te regelen. Tot en met mei 2015 (4,5 jaren na opvang van de jongere) heeft het internaat nimmer vernomen wat er met het verzoek of de zaak is gedaan door het Bureau Voogdijraad Curaçao, alus de respondent.

- De onderzoekverslagen van het Bureau Voogdijraad Curaçao missen diepgang. De indruk bij een aantal ketenpartners is dat het bureau onvoldoende onderzoek verricht en niet goed op de hoogte is van situaties en oorzaken van probleemgevallen.

Volgens de secretaris / directrice van het Bureau Voogdijraad Curaçao was dit waarschijnlijk het gevolg van de verstoorde relatie tussen de medewerkers van de Voogdijraad en de vorige kinderrechter. Door de taalbarrière (Nederlands/ Papiamentu) tussen de medewerkers van de Voogdijraad en de oude kinderrechter was dit misschien het geval en dat had ook gevolgen voor de kwaliteit van de rapporten.

Door de ketenpartners zijn 15 gevallen aan de Raad voorgelegd ter illustratie dat het bureau Voogdijraad onvoldoende onderzoek zou verrichten en niet goed op de hoogte zou zijn van situaties en oorzaken van probleemgevallen. Een van die gevallen betrof een minderjarige die op augustus 2013 in een internaat werd geplaatst. Het Bureau Voogdijraad Curaçao werd verzocht om een verzoek tot plaatsing onder OTS voor de jongere in te dienen. In

november 2014 en december 2014 bleek dat het Bureau Voogdijraad Curaçao nog geen onderzoek zou hebben gedaan naar de situatie van de jongere. Een verzoek in januari 2015 om informatie omtrent voortgang van het onderzoek bleef onbeantwoord tijdens het Bureau Voogdijraad Curaçao. In mei 2015 is er contact geweest tussen het Bureau Voogdijraad Curaçao en een ouder van de jongere. Tot en met mei 2015 (21 maanden na plaatsing van de jongere) is er geen rapport uitgebracht en is er geen verzoek tot OTS door het Bureau Voogdijraad Curaçao ingediend, aldus de respondent.

- Veel gevallen worden volgens de ketenpartners door het Bureau Voogdijraad Curaçao als spoedzaken bestempeld en vervolgens na het treffen van een tijdelijke spoedvoorziening door de kinderrechter niet afgehandeld.

De secretaris / directrice van het Bureau Voogdijraad Curaçao stelt dat alle spoedvoorzieningen worden afgehandeld omdat de rechter zelf een tijdelijke voorziening (voorlopige OTS) uitspreekt met daarbij een definitieve zitting. De Voogdijraad begrijpt de opmerking c.q. klacht niet, omdat 10 dagen na het uitspreken van de tijdelijke voorziening het horen van belanghebbende(n) volgt. Op die dag moeten volgens de Voogdijraad de bijbehorende rapporten (met bewijzen) klaar zijn.

Door de ketenpartners zijn 17 gevallen aan de Raad voorgelegd waaruit zou moeten blijken dat de rapporten van onderzoek en bevindingen betreffende de woon en leefsituatie van jongeren welke door het Bureau Voogdijraad Curaçao moeten worden opgesteld nimmer zijn ingediend.

- De communicatie met de behandelende ambtenaren van het Bureau Voogdijraad Curaçao wordt door diverse ketenpartners als moeilijk ervaren.

De secretaris / directrice denkt niet dat dit vaak voorkomt. Het kan zijn dat baliemedewerkers berichten niet of niet volledig doorgeven aan de betrokken medewerker van de Voogdijraad. Wel geeft de secretaris / directeur aan dat er onder het personeel enkele probleemgevallen zijn.

Door de ketenpartners zijn 15 gevallen aan de Raad voorgelegd ter illustratie dat de communicatie met de behandelende ambtenaren van het Bureau Voogdijraad Curaçao met diverse ketenpartners zeer moeilijk is verlopen. Er is een geval van een jongere die in oktober 2012 in een internaat werd opgenomen. Gedurende de periode november 2012 t/m september 2014 werd het Bureau Voogdijraad Curaçao regelmatig verzocht om informatie omtrent de jongere en om plaatsing onder OTS te verzoeken. In december 2014 begon een medewerker van het Bureau Voogdijraad Curaçao met het onderzoek. In januari

2015 werd de zaak overgedragen aan een andere medewerker bij het Bureau Voogdijraad Curaçao. Het internaat was niet op de hoogte daarvan. In mei 2015 werd het internaat door een medewerker van het Bureau Voogdijraad Curaçao benaderd met de mededeling dat zij de zaak behandelt. Sindsdien is er niks meer vernomen van het Bureau Voogdijraad Curaçao. Een andere zaak betrof de plaatsing van een jongere in oktober 2014 bij een internaat. De jongere vluchtte direct daarna en het internaat verzocht het Bureau Voogdijraad Curaçao om het volledig dossier van de jongere aan hun te doen toekomen. Na intensief mailverkeer en herhaaldelijk verzoek werd in december 2014 een deel van de informatie aangeleverd door het Bureau Voogdijraad Curaçao. Nadien was er geen respons van het Bureau Voogdijraad Curaçao op verzoeken van de stichting en werd de resterende informatie nimmer aangeleverd. In januari was de rechterlijke uitspraak en werd de jongere definitief bij het internaat geplaatst.

- Gevallen worden niet voortvarend en binnen de gestelde termijnen door het Bureau Voogdijraad Curaçao afgehandeld.

De secretaris / directrice van het Bureau Voogdijraad Curaçao geeft aan dat zij de ketenpartners heeft geïnformeerd dat alle zaken / gevallen binnenkomen via het hoofd afdeling civiele dienst van de Voogdijraad. Het hoofd beslist of er sprake is van een spoedgeval, waarna de zaak wordt uitgezet. Elk geval is volgens de verklaring van de secretaris / directrice verschillend en er is niet altijd sprake van een spoedsituatie.

Door de ketenpartners zijn 13 gevallen aan de Raad voorgelegd waaruit zou moeten blijken dat gevallen niet voortvarend en binnen de gestelde termijnen door het Bureau Voogdijraad Curaçao worden afgehandeld. Een van de gevallen betrof een jongere die in oktober 2010 werd opgenomen in een internaat. Het verzoek voor plaatsing onder OTS door het Bureau Voogdijraad Curaçao heeft zo lang geduurd dat de jongere meerderjarig is geworden en uit het internaat is ontslagen. Een ander geval was een jongere die in juni 2011 werd opgenomen in een internaat. Skuchami adviseerde om de jongere onder OTS te laten plaatsen. Het verzoek is nimmer door het Bureau Voogdijraad Curaçao ingediend. In januari 2014 wordt bij het Bureau Voogdijraad Curaçao naar de voortgang in de zaak gevraagd. De medewerker van het Bureau Voogdijraad Curaçao deelde het internaat mee dat er geen verzoek tot OTS zal worden gedaan. Het Bureau Voogdijraad Curaçao zou hebben besloten dat het bureau geen verzoek zal indienen omdat het proces lang gaat duren en omdat er toch niks verder zal gebeuren in de zaak.

4

4 Analyse

4.1 Organisatiestructuur en processen van het Bureau Voogdijraad Curaçao

4.1.1 Beheerstructuur

De werkzaamheden van de Voogdijraad dienen volgens het businessplan te worden uitgevoerd op basis van een door de Minister van Justitie goedgekeurde bereidverklaring, die niet beschikbaar was ten tijde van het onderzoek. De Raad is door de secretaris / directrice van het Bureau Voogdijraad Curaçao geïnformeerd dat de Voogdijraad niet bekend is met die verklaring.

De leiding van het Bureau Voogdijraad Curaçao is van oordeel dat zij voor wat betreft het beheer verantwoording moet afleggen aan de Minister en voor de inhoud van de werkzaamheden moet verantwoording aan de Raad van Bestuur worden afgelegd. Het feit dat de taken en bevoegdheden van de Voogdijraad niet zijn vastgesteld, levert enige onduidelijkheid bij de taakuitvoering. De respondenten van het Ministerie van Justitie zijn van oordeel dat operationele- en beheersaangelegenheden onder de Minister van Justitie vallen, maar inhoudelijke aangelegenheden niet. Zowel de leiding van het Bureau Voogdijraad als de respondenten van het ministerie onderschrijven dat de secretaris voor de inhoud van het rapport verantwoording moet afleggen aan de Raad.

De secretaris wordt benoemd en ontslagen door de regering. De Minister kan derhalve aanwijzingen geven aan de secretaris, die zich echter op het standpunt stelt dat zij als secretaris voor de inhoudelijke werkzaamheden verantwoording verschuldigd is aan de Raad. Dit heeft volgens respondenten zelfs geleid tot situaties waarbij de directrice /secretaris geweigerd heeft om verantwoording af te leggen. Dit verschil van inzicht valt moeilijk te rijmen met de bovengenoemde standpunten aangezien zowel de respondenten van het ministerie als de secretaris het standpunt onderschrijven dat de secretaris voor de inhoud van rapporten verantwoording moet afleggen aan de Raad van Bestuur⁸. Vanwege

⁸ Het Ministerie van Justitie heeft tijdens de wederhoor hieromtrent opgemerkt dat: op grond van verouderde structuren en wetgeving het een realiteit is, dat de secretaris voor de inhoudelijke werkzaamheden verantwoording verschuldigd is aan de Raad. Dit gegeven leidt in de praktijk volgens het Ministerie tot onduidelijkheid. Het Ministerie respecteert dat autonomie van de Raad voor de Voogdijraad maar is de mening toegedaan dat de directrice op grond van de verantwoordelijkheid voor het beheer van het bureau,

de bijzondere positie van een secretaris worden in sommige gevallen bijzondere benoemings-ontslagprocedures in acht genomen. De wijze van benoeming en ontslag van de secretaris van de SER is een voorbeeld daarvan.

De Minister draagt ministeriële verantwoordelijkheid voor de werkzaamheden van het Bureau Voogdijraad Curaçao en kan door het parlement ter verantwoording worden geroepen. In de praktijk bestaat echter kennelijk onduidelijkheid over de bevoegdheid van de Minister om concrete aanwijzingen te geven met betrekking tot de taakuitvoering. Echter conform artikel 31 van het Reglement van de Voogdijraden regelt de secretaris, met inachtneming van de aanwijzingen van de Minister, de werkzaamheden van het Bureau Voogdijraad Curaçao. Deze aanwijzingen dienen in beginsel te worden opgevolgd, tenzij deze als kennelijk onredelijk dienen te worden beschouwd. Dit neemt voorts niet weg dat de Minister voor wat betreft de inhoud van het rapport de Raad van bestuur dient te benaderen. Immers ook de leden van de Raad dienen verantwoording af te leggen aan de Minister. De Secretaris van de Voogdijraad heeft daarbij een ondersteunende rol. Dit komt ondermeer tot uiting door het gestelde in artikel 31 van Reglement van de Voogdijraad.

Het Ministerie stelt dat diverse onderdelen van de beheersstructuur van het Bureau Voogdijraad Curaçao zoals opgenomen in het officiële businessplan Justitie in 2011 door de voormalige Minister van Justitie, met goedkeuring van de Raad van Ministers, zou zijn gewijzigd en dat diverse zinsneden in het businessplan overblijfselen zijn van verouderde wetgeving die nog moeten worden gemoderniseerd. De Raad dient echter bij zijn inspectiewerkzaamheden uit te gaan van formeel vastgestelde documenten. De organisatie van het Ministerie van Justitie is wettelijk vastgesteld en dient overeenkomstig het wettelijk systeem te worden ingesteld. In dit verband verwijst de Raad naar artikel 32 van de Staatsregeling van Curaçao⁹ dat naar het oordeel van de Raad een grondslag biedt voor wijziging van de ambtelijke organisatorische inbedding.

Wijziging van de ambtelijke organisatie zou voorts kunnen geschieden met inachtneming van de bepalingen van de Landsverordening Ambtelijk Bestuurlijke Organisatie. Deze landsverordening schrijft immers voor dat wijzigingen in de ambtelijke organisatie bij landsbesluit houdende algemene maatregelen zou kunnen geschieden.

wel aanwijzingen van de Minister dient op te volgen voor wat betreft de procedures, verwerkingstijd en dergelijke.

⁹ Artikel 32 Staatsregeling: Bij landsbesluit worden ministeries ingesteld. Zij staan onder leiding van een minister.

4.1.2 Organisatiestructuur

De functiestructuur van het Bureau Voogdijraad Curaçao is omschreven en opgenomen in het businessplan van het Ministerie van Justitie. Desondanks bestaan er bij het Bureau Voogdijraad zowel generieke als specifieke functies. De organieke structuur van de organisatie is beschreven in de jaarplannen 2012, 2013 en 2014 van het Bureau Voogdijraad Curaçao.

De personele structuur is in de jaarplannen 2013 en 2014 beschreven.

Volgens het Ministerie van Justitie kan de Voogdijraad geen aanspraak meer maken op extra capaciteitsuitbreiding omdat een aantal taken onder een andere entiteit zijn geplaatst. De Raad merkt hierbij op dat deze conclusie echter niet uit het businessplan volgt.

Er worden verschillende aantallen fte's genoemd in de diverse jaarplannen. Het aantal personeelsleden is nergens vastgesteld. Uit de diverse interviews bleek dat nog steeds een groot deel van de medewerkers een hoge werkdruk ervaren. De gepercipieerde hoge werkdruk is volgens de medewerkers het gevolg van de onderbezetting. Aangezien de Raad geen nadere onderbouwing heeft gekregen voor aantal fte's en evenmin productienormen heeft aangetroffen kan de Raad geen uitspraak doen over het vermeende personeelstekort.

De bevindingen en knelpunten van het rapport van de SOAB betreffende de structuur van het Bureau Voogdijraad Curaçao waren ten tijde van het onderzoek van de Raad nog steeds van kracht.

4.1.3 Taken

4.1.3.1 Taken

Alhoewel het burgerlijk wetboek bepaalt dat de taak en de bevoegdheden van de voogdijraderen bij landsverordening moeten worden bepaald, is deze landsverordening ten tijde van de inspectie nog geen realiteit geworden.

De in het businessplan genoemde kerntaak "het uitvoeren van straftaak, resocialisatie en halt voor jeugdigen" behoort niet meer tot een van de taken van de Voogdijraad. De twee overige kerntaken zijn zeer ruim geformuleerd. Het betreft de kerntaken "het uitvoeren van de civielrechtelijke en strafrechtelijke uitspraken t.a.v. jeugdigen" en "het (laten) optreden t.b.v. en ter bescherming minderjarigen". In de nog tot stand te komen landsverordening kunnen deze taken nader worden geconcretiseerd.

Er zijn voornemens om een piketdienst te gaan draaien, maar de plannen en voorbereidingen zijn nog in een pril stadium. De Raad juicht deze plannen toe.

4.1.3.2 Werkprocedures

De Raad heeft geconstateerd dat alle werkprocedures van het Bureau Voogdijraad Curaçao vastgelegd zijn.

De werkprocedures van alle secties van het Bureau Voogdijraad Curaçao zijn beschreven, maar er zijn geen interne kwaliteitsnormen. De werkzaamheden worden niet in overeenstemming met de formele werkprocedures uitgevoerd.

4.2 De kernwaarden van het Bureau Voogdijraad Curaçao

- *Visie, Missie en meerjarenplan.*

Het Bureau Voogdijraad Curaçao beschikt niet over een meerjarenplan, maar wel over een visie en een missie.

- *Goed beschreven AO/IC*

Bij het Bureau Voogdijraad Curaçao zijn uitsluitend de werkprocedures beschreven.

- *SLA's of anderszins vastgelegde afspraken*

Het Bureau Voogdijraad Curaçao beschikt niet over geformaliseerde samenwerkingsafspraken. Het Bureau Voogdijraad Curaçao verwijst naar informele samenwerkingsafspraken. De vermeende informele samenwerkingsafspraken worden door de ketenpartners niet onderkend. De klachten van de ketenpartners bevestigen het beeld dat de samenwerking deficient is.

- *Communicatieplan*

Er bestaan geen overlegstructuren en er is evenmin sprake van een formeel vastgesteld communicatiebeleid bij het Bureau Voogdijraad Curaçao. Het Bureau Voogdijraad Curaçao

beschikt niet over een communicatieplan. De jaarplannen 2013 en 2014 melden weliswaar dat aan de interne communicatie vorm wordt gegeven door het gebruik van verschillende instrumenten, zoals personeelsvergaderingen en regelmatige schriftelijke communicatie over verschillende onderwerpen, maar de Raad heeft nimmer documenten ontvangen ter onderbouwing daarvan.

Overleg tussen het Bureau Voogdijraad Curaçao en de minister is sporadisch, terwijl het overleg met de Raad van Bestuur intensiever is met betrekking tot het inhoudelijke gedeelte.

- *Functionerings- en beoordelingssysteem*

Het beoogde functionerings- en beoordelingssysteem zijn nog niet geïmplementeerd.

- *Goede functiebeschrijvingen*

Er bestaat onduidelijkheid over de inhoud van diverse functies, aangezien zowel generieke als specifieke functiebeschrijvingen voorkomen bij medewerkers die dezelfde werkzaamheden verrichten. De reden waarom diverse personeelsleden voor lange periode in waarnemende functies werkzaam zijn, terwijl een formeel besluit uitblijft kan de Raad wegens gebrek aan informatie niet vaststellen.

- *Periodieke publicatie van jaarplan en jaarverslag (en periodieke managementrapportage)*

Er zijn jaarplannen opgesteld en daarnaast twee jaarverslagen over de jaren 2012 en 2013, waarvan het jaarverslag 2013 identiek is aan het jaarverslag 2012. Het is de Raad eveneens gebleken dat managementrapportages worden opgesteld.

- *Kwaliteitsborging en certificering*

Bij het Bureau Voogdijraad Curaçao ontbraken ten tijde van het onderzoek nog steeds (kwaliteits)normen en richtlijnen voor de aansturing. Het Bureau Voogdijraad Curaçao gaf ook ten tijde van het onderzoek aan dat zij kwaliteitsnormen concipieerden voor de aansturing van de diverse secties.

- *Beschreven planning- en verantwoordingscyclus*

De Raad heeft geconstateerd dat er geen sprake is van een volledige planning en verantwoordingscyclus bij het Bureau Voogdijraad Curaçao. Jaarplannen en jaarverslagen worden niet jaarlijks opgesteld. Zoals ook door de SOAB in haar rapport is vastgesteld constateert de Raad dat er bij het Bureau Voogdijraad Curaçao nog steeds geen afdelingsplannen worden opgesteld.

- *Periodiek onderzoek onder medewerkers (medewerkerstevredenheid)*

Het Bureau Voogdijraad Curaçao verricht geen periodiek onderzoek naar de medewerkerstevredenheid.

- *Periodiek onderzoek onder in- en externe stakeholders (klanttevredenheidsonderzoek)*

Het Bureau Voogdijraad Curaçao verricht geen klanttevredenheidsonderzoek.

- *Gedragscode, code of conduct*

Het Bureau Voogdijraad Curaçao beschikt niet over een gedragscode. Volgens de leiding is het personeel bekend met de voorschriften en regels van de Landsverordening Materieel Ambtenarenrecht (LMA) op dit gebied. Het Bureau Voogdijraad Curaçao beschikte ten tijde van het onderzoek nog steeds niet over een eigen formeel integriteitsbeleid

- *Goede klachtenregeling en een analyse van de klachten*

Het Bureau Voogdijraad Curaçao beschikt niet over een formele klachtenregeling. Er bestaat onder het personeel nog steeds onduidelijkheid over de klachtenprocedure van het Bureau Voogdijraad Curaçao.

- *Sanctiebeleid en tuchtrecht*

De Raad heeft dit onderdeel niet kunnen analyseren omdat het Bureau Voogdijraad Curaçao niet over een sanctiebeleid beschikte.

- *Opleidingsbeleid*

De behoefte van het personeel aan trainingen en opleidingen is nog steeds actueel. Ondanks het feit dat het personeel behoefte heeft aan meer trainingen en begeleiding, en ook de leiding onderkent dat er een gebrek is aan voldoende gekwalificeerd personeel is er geen opleidingsplan en wordt niet structureel in opleidingen geïnvesteerd. Er was ten tijde van het onderzoek nog geen HR manager in dienst.

- *MD-beleid*

Het Bureau Voogdijraad Curaçao beschikt niet over een MD-beleid.

- *Systeem van exitgesprekken met vertrekkende medewerkers en analyse van de uitkomst daarvan*

De Raad heeft dit onderdeel niet kunnen analyseren omdat de Raad geen informatie of documentatie met betrekking tot een systeem van exitgesprekken met vertrekkende medewerkers en analyse van de uitkomst heeft ontvangen van het Bureau Voogdijraad Curaçao.

4.3 Samenwerking met ketenpartners

Analyse van de bevindingen geeft aan dat de samenwerking tussen het Bureau Voogdijraad Curaçao en haar ketenpartners moet worden verbeterd. Een aantal ketenpartners gaven concrete gevallen aan om hun klachten te substantieren. Deze gevallen illustreren dat in ieder geval de communicatie met de ketenpartners niet optimaal is. Het Bureau onderkent een aantal van die klachten en wijt die tekortkomingen aan het gebrek aan voldoende gekwalificeerd personeel. Deze situatie is volgens de Raad niet in het voordeel van het kind en ondermijnt de primaire taak van het Bureau Voogdijraad Curaçao.

5

5. Conclusies en aanbevelingen

5.1 Organisatiestructuur en processen van het Bureau Voogdijraad Curaçao

5.1.1 Beheerstructuur

De Raad concludeert dat de Voogdijraad niet beschikte over een door de Minister van Justitie goedgekeurde bereidverklaring.

Tevens concludeert de Raad dat de aansturing van de Voogdijraad door de Raad van Bestuur in de praktijk belemmeringen met zich mee brengt. De directrice Voogdijraad legt voor de inhoudelijke werkzaamheden verantwoording af aan de Raad van Bestuur, terwijl voor financiële en personeelsaangelegenheden verantwoording wordt afgelegd aan de Minister. In de praktijk blijkt dat dit tot onduidelijkheden leidt en dat de bevoegdheid van de Minister om ten aanzien van bepaalde zaken concrete aanwijzingen te geven in twijfel wordt getrokken. Daargelaten of de Minister concrete aanwijzingen kan geven ten aanzien van inhoudelijke aspecten concludeert de Raad dat de Minister alle ruimte heeft om ten aanzien van het beheer instructies te geven.

De Raad concludeert dat wijzigingen in de beheersstructuur niet conform het wettelijk systeem c.q. conform de Staatregeling van Curaçao en de Landsverordening Ambtelijk Bestuurlijke Organisatie zijn doorgevoerd.

5.1.2 Organisatiestructuur

De Raad komt tot de conclusie dat beschikbare en overgelegde informatie geen eenduidig beeld geeft betreffende de functiestructuur, de organieke structuur en personele structuur van het Bureau Voogdijraad Curaçao. Tevens concludeert de Raad dat de normen en/of criteria voor het vaststellen van de formatie of aantal fte's niet zijn vastgelegd. De Raad concludeert voorts dat de organisatiestructuur van de Voogdijraad niet inzichtelijk is. De bevindingen van de SOAB waren ten tijde van het onderzoek nog actueel.

De Raad concludeert dat wijzigingen in de organisatiestructuur niet conform het wettelijk systeem c.q. conform de Staatregeling van Curaçao en de Landsverordening Ambtelijk Bestuurlijke Organisatie zijn doorgevoerd.

5.1.4 Taken

5.1.4.1 Taken

De Raad concludeert dat de taak en de bevoegdheden van de voogdijraden niet zijn vastgelegd in een landsverordening.

5.1.4.2 Werkprocedures

De Raad komt tot de conclusie dat de werkprocedures van het Bureau Voogdijraad Curaçao zijn vastgelegd, maar dat de interne kwaliteitsnormen nog moeten worden opgesteld en vastgelegd.

De Raad komt ook tot de conclusie dat ondanks de bevindingen van de SOAB met betrekking tot de werkprocedures ten tijde van het onderzoek nog actueel waren, geen enkel van deze adviezen van de SOAB door het Bureau Voogdijraad Curaçao zijn geïmplementeerd.

De Raad concludeert dat mede door een tekort aan personeel, hoge werkdruk en werklast er in de praktijk vaak een discrepantie is tussen de vastgelegde werkprocedures en uitgevoerde werkzaamheden. Tevens concludeert de Raad dat noch aan de rechtspositie van het personeel noch aan de benodigde opleidingen prioriteit wordt gegeven.

5.2 De kernwaarden van Het Bureau Voogdijraad Curaçao

5.2.1 Algemeen

De Raad komt tot de conclusie dat de bevindingen van de SOAB ten tijde van het onderzoek nog actueel waren en de adviezen niet geïmplementeerd waren.

5.2.2 Kernwaarden van het Bureau Voogdijraad Curaçao

- *Visie, Missie en meerjarenplan.*

De Raad concludeert dat er onvoldoende invulling wordt gegeven aan de kernwaarde betreffende het formuleren van een visie, missie en meerjarenplannen door het Bureau Voogdijraad Curaçao.

- *Goed beschreven AO/IC*

De Raad komt tot de conclusie dat er geen volledig omschreven AO/IC is binnen het Bureau Voogdijraad Curaçao, omdat uitsluitend de werkprocedures beschreven zijn.

- *SLA's of anderszins vastgelegde afspraken*

De Raad concludeert dat er onduidelijkheid bestaat in de keten over de mogelijke samenwerkingsafspraken met het Bureau Voogdijraad Curaçao en dat er behoefte bestaat aan duidelijke en vastgestelde samenwerkingsafspraken.

- *Communicatieplan*

Het Bureau Voogdijraad Curaçao beschikt niet over een communicatieplan. De Raad concludeert voorts dat er geen, althans weinig sprake is van interne en externe communicatie door het Bureau Voogdijraad Curaçao. Er zijn geen notulen van vergaderingen.

- *Functionerings- en beoordelingssysteem*

De Raad concludeert dat er geen functionerings- en beoordelingssysteem is geïmplementeerd.

- *Goede functiebeschrijvingen*

De Raad concludeert dat de functiebeschrijvingen niet eenduidig zijn.

- *Periodieke publicatie van jaarplan en jaarverslag (en periodieke managementrapportage)*

De Raad concludeert dat er geen sprake is van periodieke publicatie van jaarplannen en jaarverslagen. Inhoudelijke informatie betreffende de diverse reeds uitgebrachte maandelijksse rapporten heeft de Raad niet kunnen ontvangen.

- *Kwaliteitsborging en certificering*

De Raad concludeert dat er geen invulling wordt gegeven aan de kernwaarde betreffende het vastleggen en vervolgens borgen van interne kwaliteitsnormen.

- *Beschreven planning- en verantwoordingscyclus*

De Raad concludeert dat er geen beschreven planning- en verantwoordingscyclus bestaat bij het Bureau Voogdijraad Curaçao. Jaarplannen en jaarverslagen worden niet consequent opgemaakt en afdelingsplannen ontbreken volledig.

- *Periodiek onderzoek onder medewerkers (medewerkerstevredenheid)*

De Raad concludeert dat er geen systematische tevredenheidsonderzoeken onder het personeel wordt gehouden.

- *Periodiek onderzoek onder in- en externe stakeholders (klanttevredenheidsonderzoek)*

De Raad concludeert dat er geen periodieke klanttevredenheidsonderzoeken door het Bureau Voogdijraad Curaçao worden verricht.

- *Gedragscode, code of conduct*

De Raad concludeert dat er geen gedragscode en een eigen formeel integriteitsbeleid is voor het Bureau Voogdijraad Curaçao.

- *Goede klachtenregeling en een analyse van de klachten*

De Raad concludeert dat er geen klachtenregeling is voor het Bureau Voogdijraad Curaçao.

- *Sanctiebeleid en tuchtrecht*

De Raad concludeert dat er onvoldoende bekendheid en invulling wordt gegeven aan de kernwaarde betreffende het formuleren en implementeren van een actief sanctiebeleid en tuchtrecht door het Bureau Voogdijraad Curaçao.

- *Opleidingsbeleid*

De Raad concludeert dat er geen invulling wordt gegeven aan de kernwaarde betreffende het formuleren en implementeren van een opleidingsbeleid door het Bureau Voogdijraad Curaçao.

- *MD-beleid*

De Raad concludeert dat er geen invulling wordt gegeven aan de kernwaarde betreffende het formuleren en implementeren van een MD-beleid door het Bureau Voogdijraad Curaçao.

- *Systeem van exitgesprekken met vertrekkende medewerkers en analyse van de uitkomst daarvan*

De Raad concludeert dat er geen invulling wordt gegeven aan de kernwaarde van de overheid betreffende het formuleren en implementeren van een systeem van exitgesprekken met vertrekkende medewerkers en analyse van de uitkomst door het Bureau Voogdijraad Curaçao.

5.3 Samenwerking met ketenpartners

De Raad komt tot de conclusie dat de samenwerking tussen het Bureau Voogdijraad Curaçao en het merendeel van haar ketenpartners slecht is. De Raad concludeert dat het dringend noodzakelijk is om de samenwerking te verbeteren.

5.4 Aanbevelingen aan de Minister

Algemene aanbevelingen aan de Minister

- Zie erop toe dat de aanbevelingen van het quickscan rapport dat de Stichting Overheids Accountants Bureau (SOAB) heeft uitgevoerd in 2012 door het Bureau Voogdijraad Curaçao worden geïmplementeerd.
- Draag er zorg voor dat de taak en de bevoegdheden van het Bureau Voogdijraad Curaçao worden vastgelegd in een landsverordening.
- Draag er zorg voor dat de werkzaamheden van de Voogdijraad worden uitgevoerd op basis van een door de Minister van Justitie goedgekeurde bereidverklaring.
- Draag er zorg voor dat het Bureau Voogdijraad Curaçao beschikt over gekwalificeerd personeel voor het uitvoeren van de taken.
- Ontwerp en implementeer een nieuw beheerstructuur. Daarbij moet de benoeming, ontslag, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de secretaris duidelijk worden aangegeven. De landsverordening SER kan daarbij als uitgangspunt fungeren.

Aanbevelingen met betrekking tot het Bureau Voogdijraad Curaçao

- Het Bureau Voogdijraad Curaçao moet het overleg met de ketenpartners intensiveren en de werkafspraken vastleggen.
- Het Bureau Voogdijraad Curaçao dient invulling te geven aan de kernwaarde betreffende het formuleren van een visie, missie en meerjarenplannen zoals geformuleerd door het Ministerie van Justitie.
- Het Bureau Voogdijraad Curaçao dient een opleidingsplan te ontwikkelen en te implementeren.
- Draag op korte termijn zorg voor een gedegen systeem van registratie en dossiervorming voor het Bureau Voogdijraad Curaçao.
- Draag zorg voor eenduidige functiebeschrijvingen binnen het Bureau Voogdijraad Curaçao.
- Ontwikkel een communicatieplan, waarbij tevens aandacht wordt besteed aan de interne communicatie.
- Stel notulen op van de interne vergaderingen en de daaruit voortvloeiende afspraken van het Bureau Voogdijraad Curaçao.

- Draag zorg voor een volwaardige planning & controlcyclus.
- Ontwikkel en implementeer afdelingsplannen.
- Draag zorg op korte termijn voor formulering en implementering van interne kwaliteitsnormen.
- Formaliseer alle bestaande samenwerkingsafspraken van het Bureau Voogdijraad Curaçao.
- Verricht op korte termijn een klanttevredenheidsonderzoek.
- Draag zorg voor een formeel vastgesteld en bekend gemaakt integriteitsbeleid voor het Bureau Voogdijraad Curaçao.
- Geef invulling aan de kernwaarde betreffende het formuleren en het implementeren van een MD-beleid.
- Draag zorg voor een formeel vastgestelde en bekendgemaakte klachtenregeling.
- Draag zorg voor het certificeren van alle procedures van het Bureau Voogdijraad Curaçao teneinde de kwaliteit te verbeteren en te garanderen.
- Draag zorg voor de formele benoemingen in functies die al lange tijd op structurele basis worden waargenomen.
- Evalueer de werkprocedures en draag zorg dat de werkprocedures worden nageleefd.
- Draag zorg voor de ondersteuning voor personeelsaangelegenheden door een HR manager.

Bijlagen

Bijlage I: internationaal verdrag inzake de rechten van het kind

Verdrag inzake de rechten van het kind

Preambule

De Staten die partij zijn bij dit Verdrag,

Overwegende dat, in overeenstemming met de in het Handvest van de Verenigde Naties verkondigde beginselen, erkenning van de waardigheid inherent aan, alsmede van de gelijke en onvervreembare rechten van, alle leden van de mensengemeenschap de grondslag is voor vrijheid, gerechtigheid en vrede in de wereld,

Indachtig dat de volkeren van de Verenigde Naties in het Handvest hun vertrouwen in de fundamentele rechten van de mens en in de waardigheid en de waarde van de mens opnieuw hebben bevestigd en hebben besloten sociale vooruitgang en een hogere levensstandaard in groter vrijheid te bevorderen,

Erkennende dat de Verenigde Naties in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en in de Internationale Verdragen inzake de Rechten van de Mens hebben verkondigd en zijn overeengekomen dat een ieder recht heeft op alle rechten en vrijheden die daarin worden beschreven, zonder onderscheid van welke aard ook, zoals naar ras, huidskleur, geslacht, taal, godsdienst, politieke of andere overtuiging, nationale of sociale afkomst, eigendom, geboorte of andere status,

Eraan herinnerende dat de Verenigde Naties in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens hebben verkondigd dat kinderen recht hebben op bijzondere zorg en bijstand,

Ervan overtuigd dat aan het gezin, als de kern van de samenleving en de natuurlijke omgeving voor de ontplooiing en het welzijn van al haar leden en van kinderen in het bijzonder, de nodige bescherming en bijstand dient te worden verleend opdat het zijn verantwoordelijkheden binnen de gemeenschap volledig kan dragen,

Erkennende dat het kind, voor de volledige en harmonische ontplooiing van zijn of haar persoonlijkheid, dient op te groeien in een gezinsomgeving, in een sfeer van geluk, liefde en begrip,

Overwegende dat het kind volledig dient te worden voorbereid op het leiden van een zelfstandig leven in de samenleving, en dient te worden opgevoed in de geest van de in het

Handvest van de Verenigde Naties verkondigde idealen, en in het bijzonder in de geest van vrede, waardigheid, verdraagzaamheid, vrijheid, gelijkheid en solidariteit,

Indachtig dat de noodzaak van het verlenen van bijzondere zorg aan het kind is vermeld in de Verklaring van Genève inzake de Rechten van het Kind van 1924 en in de Verklaring van de Rechten van het Kind, aangenomen door de Algemene Vergadering op 20 november 1959 en is erkend in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, in het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten (met name in de artikelen 23 en 24), in het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten (met name in artikel 10) en in de statuten en desbetreffende akten van gespecialiseerde organisaties en internationale organisaties die zich bezighouden met het welzijn van kinderen,

Indachtig dat, zoals aangegeven in de Verklaring van; de Rechten van het Kind, „het kind op grond van zijn lichamelijke en geestelijke onrijpheid bijzondere bescherming en zorg nodig heeft, met inbegrip van geëigende wettelijke bescherming, zowel vóór als na zijn geboorte”,

Herinnerende aan de bepalingen van de Verklaring inzake Sociale en Juridische Beginselen betreffende de Bescherming en het Welzijn van Kinderen, in het bijzonder met betrekking tot Plaatsing in een Pleeggezin en Adoptie, zowel Nationaal als Internationaal; de Standaard Minimumregels van de Verenigde Naties voor de Toepassing van het Recht op Jongeren (de Beijingregels); en de Verklaring inzake de Bescherming van Vrouwen en Kinderen in Noodsituaties en Gewapende Conflicten,

Erkennende dat er, in alle landen van de wereld, kinderen zijn die in uitzonderlijk moeilijke omstandigheden leven, en dat deze kinderen bijzondere aandacht behoeven,

Op passende wijze rekening houdend met het belang van de tradities en culturele waarde die ieder volk hecht aan de bescherming en de harmonische ontwikkeling van het kind,

Het belang erkennende van internationale samenwerking ter verbetering van de levensomstandigheden van kinderen in ieder land, in het bijzonder in de ontwikkelingslanden,

Zijn het volgende overeengekomen:

DEEL I

Artikel 1

Voor de toepassing van dit Verdrag wordt onder een kind verstaan ieder mens jonger dan achttien jaar, tenzij volgens het op het kind van toepassing zijnde recht de meerderjarigheid eerder wordt bereikt.

Artikel 2

- 1. De Staten die partij zijn bij dit Verdrag, eerbiedigen en waarborgen de in het Verdrag beschreven rechten voor ieder kind onder hun rechtsbevoegdheid zonder discriminatie van welke aard ook, ongeacht ras, huidskleur, geslacht, taal, godsdienst, politieke of andere overtuiging, nationale, etnische of maatschappelijke afkomst, welstand, handicap, geboorte of andere omstandigheid van het kind of van zijn of haar ouder of wettige voogd.
- 2. De Staten die partij zijn, nemen alle passende maatregelen om te waarborgen dat het kind wordt beschermd tegen alle vormen van discriminatie of bestraffing op grond van de omstandigheden of de activiteiten van, de meningen geuit door of de overtuigingen van de ouders, wettige voogden of familieleden van het kind.

Artikel 3

- 1. Bij alle maatregelen betreffende kinderen, ongeacht of deze worden genomen door openbare of particuliere instellingen voor maatschappelijk welzijn of door rechterlijke instanties, bestuurlijke autoriteiten of wetgevende lichamen, vormen de belangen van het kind de eerste overweging.
- 2. De Staten die partij zijn, verbinden zich ertoe het kind te verzekeren van de bescherming en de zorg die nodig zijn voor zijn of haar welzijn, rekening houdend met de rechten en plichten van zijn of haar ouders, wettige voogden of anderen die wettelijk verantwoordelijk voor het kind zijn, en nemen hiertoe alle passende wettelijke en bestuurlijke maatregelen.
- 3. De Staten die partij zijn, waarborgen dat de instellingen, diensten en voorzieningen die verantwoordelijk zijn voor de zorg voor of de bescherming van kinderen voldoen aan de door de bevoegde autoriteiten vastgestelde normen, met name ten aanzien van de veiligheid, de gezondheid, het aantal personeelsleden en hun geschiktheid, alsmede bevoegd toezicht.

Artikel 4

De Staten die partij zijn, nemen alle passende wettelijke, bestuurlijke en andere maatregelen om de in dit Verdrag erkende rechten te verwezenlijken. Ten aanzien van economische, sociale en culturele rechten nemen de Staten die Partij zijn deze maatregelen in de ruimste mate waarin de hun ter beschikking staande middelen dit toelaten en, indien nodig, in het kader van internationale samenwerking.

Artikel 5

De Staten die partij zijn, eerbiedigen de verantwoordelijkheden, rechten en plichten van de ouders of, indien van toepassing, van de leden van de familie in ruimere zin of de gemeenschap al naar gelang het plaatselijk gebruik, van wettige voogden of anderen die wettelijk verantwoordelijk zijn voor het kind, voor het voorzien in passende leiding en begeleiding bij de uitoefening door het kind van de in dit Verdrag erkende rechten, op een wijze die verenigbaar is met de zich ontwikkelende vermogens van het kind.

Artikel 6

- 1. De Staten die partij zijn, erkennen dat ieder kind het inherente recht op leven heeft.
- 2. De Staten die partij zijn, waarborgen in de ruimst mogelijke mate de mogelijkheden tot overleven en de ontwikkeling van het kind.

Artikel 7

- 1. Het kind wordt onmiddellijk na de geboorte ingeschreven en heeft vanaf de geboorte het recht op een naam, het recht een nationaliteit te verwerven en, voor zover mogelijk, het recht zijn of haar ouders te kennen, en door hen te worden verzorgd.
- 2. De Staten die partij zijn, waarborgen de verwezenlijking van deze rechten in overeenstemming met hun nationale recht en hun verplichtingen krachtens de desbetreffende internationale akten op dit gebied, in het bijzonder wanneer het kind anders staatloos zou zijn.

Artikel 8

- 1. De Staten die partij zijn, verbinden zich tot eerbiediging van het recht van het kind zijn of haar identiteit te behouden, met inbegrip van nationaliteit, naam en familiebetrekkingen zoals wettelijk erkend, zonder onrechtmatige inmenging.
- 2. Wanneer een kind op niet rechtmatige wijze wordt beroofd van enige of alle bestanddelen van zijn of haar identiteit, verlenen de Staten die partij zijn passende bijstand en bescherming, teneinde zijn identiteit snel te herstellen.

Artikel 9

- 1. De Staten die partij zijn, waarborgen dat een kind niet wordt gescheiden van zijn of haar ouders tegen hun wil, tenzij de bevoegde autoriteiten, onder voorbehoud van de mogelijkheid van rechterlijke toetsing, in overeenstemming met het toepasselijke recht en de toepasselijke procedures, beslissen dat deze scheiding noodzakelijk is in het belang van het kind. Een dergelijke beslissing kan noodzakelijk zijn in een bepaald geval, zoals wanneer er sprake is van misbruik of verwaarlozing

van het kind door de ouders, of wanneer de ouders gescheiden leven en er een beslissing moet worden genomen ten aanzien van de verblijfplaats van het kind.

- 2. In procedures ingevolge het eerste lid van dit artikel dienen alle betrokken partijen de gelegenheid te krijgen aan de procedures deel te nemen en hun standpunten naar voren te brengen.
- 3. De Staten die partij zijn, eerbiedigen het recht van het kind dat van een ouder of beide ouders is gescheiden, op regelmatige basis persoonlijke betrekkingen en rechtstreeks contact met beide ouders te onderhouden, tenzij dit in strijd is met het belang van het kind.
- 4. Indien een dergelijke scheiding voortvloeit uit een maatregel genomen door een Staat die partij is, zoals de inhechtenisneming, gevangenneming, verbanning, deportatie, of uit een maatregel het overlijden ten gevolge hebbend (met inbegrip van overlijden, door welke oorzaak ook, terwijl de betrokkene door de Staat in bewaring wordt gehouden) van één ouder of beide ouders of van het kind, verstrekt die Staat, op verzoek, aan de ouders, aan het kind of, indien van toepassing, aan een ander familielid van het kind de noodzakelijke inlichtingen over waar het afwezige lid van het gezin zich bevindt of waar de afwezige leden van het gezin zich bevinden, tenzij het verstrekken van die inlichtingen het welzijn van het kind zou schaden. De Staten die partij zijn, waarborgen voorts dat het indienen van een dergelijk verzoek op zich geen nadelige gevolgen heeft voor de betrokkene(n).

Artikel 10

- 1. In overeenstemming met de verplichting van de Staten die partij zijn krachtens artikel 9, eerste lid, worden aanvragen van een kind of van zijn ouders om een Staat die partij is, voor gezinshereniging binnen te gaan of te verlaten, door de Staten die partij zijn met welwillendheid, menselijkheid en spoed behandeld. De Staten die partij zijn, waarborgen voorts dat het indienen van een dergelijke aanvraag geen nadelige gevolgen heeft voor de aanvragers en hun familieleden.
- 2. Een kind van wie de ouders in verschillende Staten verblijven, heeft het recht op regelmatige basis, behalve in uitzonderlijke omstandigheden, persoonlijke betrekkingen en rechtstreekse contacten met beide ouders te onderhouden. Hiertoe, en in overeenstemming met de verplichting van de Staten die partij zijn krachtens artikel 9, eerste lid, eerbiedigen de Staten die partij zijn het recht van het kind en van zijn of haar ouders welk land ook, met inbegrip van het eigen land, te verlaten, en het eigen land binnen te gaan. Het recht welk land ook te verlaten is slechts onderworpen aan de beperkingen die bij de wet zijn voorzien en die nodig zijn ter bescherming van de nationale veiligheid, de openbare orde, de volksgezondheid of de goede zeden, of van de rechten en vrijheden van anderen, en verenigbaar zijn met de andere in dit Verdrag erkende rechten.

Artikel 11

- 1. De Staten die partij zijn, nemen maatregelen ter bestrijding van de ongeoorloofde overbrenging van kinderen naar en het niet doen terugkeren van kinderen uit het buitenland.
- 2. Hiertoe bevorderen de Staten die partij zijn het sluiten van bilaterale of multilaterale overeenkomsten of het toetreden tot bestaande overeenkomsten.

Artikel 12

- 1. De Staten die partij zijn, verzekeren het kind dat in staat is zijn of haar eigen mening te vormen, het recht die mening vrijelijk te uiten in alle aangelegenheden die het kind betreffen, waarbij aan de mening van het kind passend belang wordt gehecht in overeenstemming met zijn of haar leeftijd en rijpheid.
- 2. Hiertoe wordt het kind met name in de gelegenheid gesteld te worden gehoord in iedere gerechtelijke en bestuurlijke procedure die het kind betreft, hetzij rechtstreeks, hetzij door tussenkomst van een vertegenwoordiger of een daarvoor geschikte instelling, op een wijze die verenigbaar is met de procedureregels van het nationale recht.

Artikel 13

- 1. Het kind heeft het recht op vrijheid van meningsuiting; dit recht omvat mede de vrijheid inlichtingen en denkbeelden van welke aard ook te vergaren, te ontvangen en door te geven, ongeacht landsgrenzen, hetzij mondeling, hetzij in geschreven of gedrukte vorm, in de vorm van kunst, of met behulp van andere media naar zijn of haar keuze.
- 2. De uitoefening van dit recht kan aan bepaalde beperkingen worden gebonden, doch alleen aan de beperkingen die bij de wet zijn voorzien en die nodig zijn:
 - o a. voor de eerbiediging van de rechten of de goede naam van anderen; of
 - o b. ter bescherming van de nationale veiligheid of van de openbare orde, de volksgezondheid of de goede zeden.

Artikel 14

- 1. De Staten die partij zijn, eerbiedigen het recht van het kind op vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst.
- 2. De Staten die partij zijn, eerbiedigen de rechten en plichten van de ouders en, indien van toepassing, van de wettige voogden, om het kind te leiden in de uitoefening van zijn of haar recht op een wijze die verenigbaar is met de zich ontwikkelende vermogens van het kind.
- 3. De vrijheid van een ieder zijn godsdienst of levensovertuiging tot uiting te brengen kan slechts in die mate worden beperkt als wordt voorgeschreven door de wet en

noodzakelijk is ter bescherming van de openbare veiligheid, de openbare orde, de volksgezondheid of de goede zeden, of van de fundamentele rechten en vrijheden van anderen.

Artikel 15

- 1. De Staten die partij zijn, erkennen de rechten van het kind op vrijheid van vereniging en vrijheid van vreedzame vergadering.
- 2. De uitoefening van deze rechten kan aan geen andere beperkingen worden onderworpen dan die welke in overeenstemming met de wet worden opgelegd en die in een democratische samenleving geboden zijn in het belang van de nationale veiligheid of de openbare veiligheid, de openbare orde, de bescherming van de volksgezondheid of de goede zeden, of de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.

Artikel 16

- 1. Geen enkel kind mag worden onderworpen aan willekeurige of onrechtmatige inmenging in zijn of haar privéleven, in zijn of haar gezinsleven, zijn of haar woning of zijn of haar correspondentie, noch aan enige onrechtmatige aantasting van zijn of haar eer en goede naam.
- 2. Het kind heeft recht op bescherming door de wet tegen zodanige inmenging of aantasting.

Artikel 17

De Staten die partij zijn, erkennen de belangrijke functie van de massamedia en waarborgen dat het kind toegang heeft tot informatie en materiaal uit een verscheidenheid van nationale en internationale bronnen, in het bijzonder informatie en materiaal gericht op het bevorderen van zijn of haar sociale, psychische en morele welzijn en zijn of haar lichamelijke en geestelijke gezondheid. Hiertoe dienen de Staten die partij zijn:

- a. de massamedia aan te moedigen informatie en materiaal te verspreiden die tot sociaal en cultureel nut zijn voor het kind en in overeenstemming zijn met de strekking van artikel 29;
- b. internationale samenwerking aan te moedigen bij de vervaardiging, uitwisseling en verspreiding van dergelijke informatie en materiaal uit een verscheidenheid van culturele, nationale en internationale bronnen;
- c. de vervaardiging en verspreiding van kinderboeken aan te moedigen;
- d. de massamedia aan te moedigen in het bijzonder rekening te houden met de behoeften op het gebied van de taal van het kind dat tot een minderheid of tot de oorspronkelijke bevolking behoort;

- e. de ontwikkeling aan te moedigen van passende richtlijnen voor de bescherming van het kind tegen informatie en materiaal die schadelijk zijn voor zijn of haar welzijn, indachtig de bepalingen van de artikelen 13 en 18.

Artikel 18

- 1. De Staten die partij zijn, doen alles wat in hun vermogen ligt om de erkenning te verzekeren van het beginsel dat beide ouders de gezamenlijke verantwoordelijkheid dragen voor de opvoeding en de ontwikkeling van het kind. Ouders of, al naar gelang het geval, wettige voogden, hebben de eerste verantwoordelijkheid voor de opvoeding en de ontwikkeling van het kind. Het belang van het kind is hun allereerste zorg.
- 2. Om de toepassing van de in dit Verdrag genoemde rechten te waarborgen en te bevorderen, verlenen de Staten die partij zijn passende bijstand aan ouders en wettige voogden bij de uitoefening van hun verantwoordelijkheden die de opvoeding van het kind betreffen, en waarborgen zij de ontwikkeling van instellingen, voorzieningen en diensten voor kinderopvang.
- 3. De Staten die partij zijn, nemen alle passende maatregelen om te waarborgen dat kinderen van werkende ouders recht hebben op gebruikmaking van diensten en voorzieningen voor kinderopvang waarvoor zij in aanmerking komen.

Artikel 19

- 1. De Staten die partij zijn, nemen alle passende wettelijke en bestuurlijke maatregelen en maatregelen op sociaal en opvoedkundig gebied om het kind te beschermen tegen alle vormen van lichamelijk of geestelijk geweld, letsel of misbruik, lichamelijke of geestelijke verwaarlozing of nalatige behandeling, mishandeling of exploitatie, met inbegrip van seksueel misbruik, terwijl het kind onder de hoede is van de ouder(s), wettige voogd(en) of iemand anders die de zorg voor het kind heeft.
- 2. Deze maatregelen ter bescherming dienen, indien van toepassing, doeltreffende procedures te omvatten voor de invoering van sociale programma's om te voorzien in de nodige ondersteuning van het kind en van degenen die de zorg voor het kind hebben, alsmede procedures voor andere vormen van voorkoming van en voor opsporing, melding, verwijzing, onderzoek, behandeling en follow-up van gevallen van kindermishandeling zoals hierboven beschreven, en, indien van toepassing, voor inschakeling van rechterlijke instanties.

Artikel 20

- 1. Een kind dat tijdelijk of blijvend het verblijf in het gezin waartoe het behoort, moet missen, of dat men in zijn of haar eigen belang niet kan toestaan in het gezin te blijven, heeft recht op bijzondere bescherming en bijstand van staatswege.

- 2. De Staten die partij zijn, waarborgen, in overeenstemming met hun nationale recht, een andere vorm van zorg voor dat kind.
- 3. Deze zorg kan, onder andere, plaatsing in een pleeggezin omvatten, kafalah volgens het Islamitische recht, adoptie, of, indien noodzakelijk, plaatsing in geschikte instellingen voor kinderopvang. Bij het overwegen van oplossingen wordt op passende wijze rekening gehouden met de wenselijkheid van continuïteit in de opvoeding van het kind en met de etnische, godsdienstige en culturele achtergrond van het kind en met zijn of haar achtergrond wat betreft de taal.

Artikel 21

De Staten die partij zijn en die de methode van adoptie erkennen en/of toestaan, waarborgen dat het belang van het kind daarbij de voornaamste overweging is, en:

- a. waarborgen dat de adoptie van een kind slechts wordt toegestaan mits daartoe bevoegde autoriteiten, in overeenstemming met de van toepassing zijnde wetten en procedures en op grond van alle van belang zijnde en betrouwbare gegevens, bepalen dat de adoptie kan worden toegestaan gelet op de verhoudingen van het kind met zijn of haar ouders, familieleden en wettige voogden, en mits, indien vereist, de betrokkenen, na volledig te zijn ingelicht, op grond van de adviezen die noodzakelijk worden geacht, daarmee hebben ingestemd;
- b. erkennen dat interlandelijke adoptie kan worden overwogen als andere oplossing voor de zorg voor het kind, indien het kind niet in een pleeg- of adoptiegezin kan worden geplaatst en op geen enkele andere passende wijze kan worden verzorgd in het land van zijn of haar herkomst;
- c. verzekeren dat voor het kind dat bij een interlandelijke adoptie is betrokken waarborgen en normen gelden die gelijkwaardig zijn aan die welke bestaan bij adoptie in het eigen land;
- d. nemen alle passende maatregelen om te waarborgen dat, in het geval van interlandelijke adoptie, de plaatsing niet leidt tot ongepast geldelijk voordeel voor de betrokkenen;
- e. bevorderen, wanneer passend, de verwezenlijking van de doeleinden van dit artikel door het aangaan van bilaterale of multilaterale regelingen of overeenkomsten, en spannen zich in om, in het kader daarvan, te waarborgen dat de plaatsing van het kind in een ander land wordt uitgevoerd door bevoegde autoriteiten of instellingen.

Artikel 22

- 1. De Staten die partij zijn, nemen passende maatregelen om te waarborgen dat een kind dat de vluchtelingenstatus wil verkrijgen of dat in overeenstemming met het toepasselijke internationale of nationale recht en de toepasselijke procedures als vluchteling wordt beschouwd, ongeacht of het al dan niet door zijn of haar ouders of door iemand anders wordt begeleid, passende bescherming en humanitaire bijstand krijgt bij het genot van de van toepassing zijnde rechten beschreven in dit Verdrag

en in andere internationale akten inzake de rechten van de mens of humanitaire akten waarbij de bedoelde Staten partij zijn.

- 2. Hiertoe verlenen de Staten die partij zijn, naar zij passend achten, hun medewerking aan alle inspanningen van de Verenigde Naties en andere bevoegde intergouvernementele organisaties of niet-gouvernementele organisaties die met de Verenigde Naties samenwerken, om dat kind te beschermen en bij te staan en de ouders of andere gezinsleden op te sporen van een kind dat vluchteling is, teneinde de nodige inlichtingen te verkrijgen voor hereniging van het kind met het gezin waartoe het behoort. In gevallen waarin geen ouders of andere familieleden kunnen worden gevonden, wordt aan het kind dezelfde bescherming verleend als aan ieder ander kind dat om welke reden ook, blijvend of tijdelijk het leven in een gezin moet ontberen, zoals beschreven in dit Verdrag.

Artikel 23

- 1. De Staten die partij zijn, erkennen dat een geestelijk of lichamelijk gehandicapt kind een volwaardig en behoorlijk leven dient te hebben, in omstandigheden die de waardigheid van het kind verzekeren, zijn zelfstandigheid bevorderen en zijn actieve deelneming aan het gemeenschapsleven vergemakkelijken.
- 2. De Staten die partij zijn, erkennen het recht van het gehandicapte kind op bijzondere zorg, en stimuleren en waarborgen dat aan het daarvoor in aanmerking komende kind en degenen die verantwoordelijk zijn voor zijn of haar verzorging, afhankelijk van de beschikbare middelen, de bijstand wordt verleend die is aangevraagd en die passend is gezien de gesteldheid van het kind en de omstandigheden van de ouders of anderen die voor het kind zorgen.
- 3. Onder erkenning van de bijzondere behoeften van het gehandicapte kind, dient de in overeenstemming met het tweede lid geboden bijstand, wanneer mogelijk, gratis te worden verleend, rekening houdend met de financiële middelen van de ouders of anderen die voor het kind zorgen. Deze bijstand dient erop gericht te zijn te waarborgen dat het gehandicapte kind daadwerkelijk toegang heeft tot onderwijs, opleiding, voorzieningen voor gezondheidszorg en revalidatie, voorbereiding voor een beroep, en recreatiemogelijkheden, op een wijze die ertoe bijdraagt dat het kind een zo volledig mogelijke integratie in de maatschappij en persoonlijke ontwikkeling bereikt, met inbegrip van zijn of haar culturele en intellectuele ontwikkeling.
- 4. De Staten die partij zijn, bevorderen, in de geest van internationale samenwerking, de uitwisseling van passende informatie op het gebied van preventieve gezondheidszorg en van medische en psychologische behandeling van, en behandeling van functionele stoornissen bij, gehandicapte kinderen, met inbegrip van de verspreiding van en de toegang tot informatie betreffende revalidatiemethoden, onderwijs en beroepsopleidingen, met als doel de Staten die partij zijn, in staat te stellen hun vermogens en vaardigheden te verbeteren en hun ervaring op deze gebieden te verruimen. Wat dit betreft wordt in het bijzonder rekening gehouden met de behoeften van ontwikkelingslanden.

Artikel 24

- 1. De Staten die partij zijn, erkennen het recht van het kind op het genot van de grootst mogelijke mate van gezondheid en op voorzieningen voor de behandeling van ziekte en het herstel van de gezondheid. De Staten die partij zijn, streven ernaar te waarborgen dat geen enkel kind zijn of haar recht op toegang tot deze voorzieningen voor gezondheidszorg wordt onthouden.
- 2. De Staten die partij zijn, streven de volledige verwezenlijking van dit recht na en nemen passende maatregelen, met name:
 - o a. om baby- en kindersterfte te verminderen;
 - o b. om de verlening van de nodige medische hulp en gezondheidszorg aan alle kinderen te waarborgen, met nadruk op de ontwikkeling van de eerste-lijnsgezondheidszorg;
 - o c. om ziekte, ondervoeding en slechte voeding te bestrijden, mede binnen het kader van de eerste-lijnsgezondheidszorg, door onder andere het toepassen van gemakkelijk beschikbare technologie en door het voorzien in voedsel met voldoende voedingswaarde en zuiver drinkwater, de gevaren en risico's van milieuverontreiniging in aanmerking nemend;
 - o d. om passende pre- en postnatale gezondheidszorg voor moeders te waarborgen;
 - o e. om te waarborgen dat alle geledingen van de samenleving, met name ouders en kinderen, worden voorgelicht over, toegang hebben tot onderwijs over, en worden gesteund in het gebruik van de fundamentele kennis van de gezondheid van en de voeding van kinderen, de voordelen van borstvoeding, hygiëne en sanitaire voorzieningen en het voorkomen van ongevallen;
 - o f. om preventieve gezondheidszorg, begeleiding voor ouders, en voorzieningen voor en voorlichting over gezinsplanning te ontwikkelen.
- 3. De Staten die partij zijn, nemen alle doeltreffende en passende maatregelen teneinde traditionele gebruiken die schadelijk zijn voor de gezondheid van kinderen af te schaffen.
- 4. De Staten die partij zijn, verbinden zich ertoe internationale samenwerking te bevorderen en aan te moedigen teneinde geleidelijk de algehele verwezenlijking van het in dit artikel erkende recht te bewerkstelligen. Wat dit betreft wordt in het bijzonder rekening gehouden met de behoeften van ontwikkelingslanden.

Artikel 25

De Staten die partij zijn, erkennen het recht van een kind dat door de bevoegde autoriteiten uit huis is geplaatst ter verzorging, bescherming of behandeling in verband met zijn of haar lichamelijke of geestelijke gezondheid, op een periodieke evaluatie van de behandeling die het kind krijgt en van alle andere omstandigheden die verband houden met zijn of haar plaatsing.

Artikel 26

- 1. De Staten die partij zijn, erkennen voor ieder kind het recht de voordelen te genieten van voorzieningen voor sociale zekerheid, met inbegrip van sociale verzekering, en nemen de nodige maatregelen om de algehele verwezenlijking van dit recht te bewerkstelligen in overeenstemming met hun nationale recht.
- 2. De voordelen dienen, indien van toepassing, te worden verleend, waarbij rekening wordt gehouden met de middelen en de omstandigheden van het kind en de personen die verantwoordelijk zijn voor zijn of haar onderhoud, alsmede iedere andere overweging die van belang is voor de beoordeling van een verzoek daartoe dat door of namens het kind wordt ingediend.

Artikel 27

- 1. De Staten die partij zijn, erkennen het recht van ieder kind op een levensstandaard die toereikend is voor de lichamelijke, geestelijke, intellectuele, zedelijke en maatschappelijke ontwikkeling van het kind.
- 2. De ouder(s) of anderen die verantwoordelijk zijn voor het kind, hebben de primaire verantwoordelijkheid voor het waarborgen, naar vermogen en binnen de grenzen van hun financiële mogelijkheden, van de levensomstandigheden die nodig zijn voor de ontwikkeling van het kind.
- 3. De Staten die partij zijn, nemen, in overeenstemming met de nationale omstandigheden en met de middelen die hun ten dienste staan, passende maatregelen om ouders en anderen die verantwoordelijk zijn voor het kind te helpen dit recht te verwezenlijken, en voorzien, indien de behoefte daaraan bestaat, in programma's voor materiële bijstand en ondersteuning, met name wat betreft voeding, kleding en huisvesting.
- 4. De Staten die partij zijn, nemen alle passende maatregelen om het verhaal te waarborgen van uitkeringen tot onderhoud van het kind door de ouders of andere personen die de financiële verantwoordelijkheid voor het kind dragen, zowel binnen de Staat die partij is als vanuit het buitenland. Met name voor gevallen waarin degene die de financiële verantwoordelijkheid voor het kind draagt, in een andere Staat woont dan die van het kind, bevorderen de Staten die partij zijn de toetreding tot internationale overeenkomsten of het sluiten van dergelijke overeenkomsten, alsmede het treffen van andere passende regelingen.

Artikel 28

- 1. De Staten die partij zijn, erkennen het recht van het kind op onderwijs, en teneinde dit recht geleidelijk en op basis van gelijke kansen te verwezenlijken, verbinden zij zich er met name toe:
 - o a. primair onderwijs verplicht te stellen en voor iedereen gratis beschikbaar te stellen;

- o b. de ontwikkeling van verschillende vormen van voortgezet onderwijs aan te moedigen, met inbegrip van algemeen onderwijs en beroepsonderwijs, deze vormen voor ieder kind beschikbaar te stellen en toegankelijk te maken, en passende maatregelen te nemen zoals de invoering van gratis onderwijs en het bieden van financiële bijstand indien noodzakelijk;
 - o c. met behulp van alle passende middelen hoger onderwijs toegankelijk te maken voor een ieder naar gelang zijn capaciteiten;
 - o d. informatie over en begeleiding bij onderwijs- en beroepskeuze voor alle kinderen beschikbaar te stellen en toegankelijk te maken;
 - o e. maatregelen te nemen om regelmatig schoolbezoek te bevorderen en het aantal kinderen dat de school vroegtijdig verlaat, te verminderen.
- 2. De Staten die partij zijn, nemen alle passende maatregelen om te verzekeren dat de wijze van handhaving van de discipline op scholen verenigbaar is met de menselijke waardigheid van het kind en in overeenstemming is met dit Verdrag.
 - 3. De Staten die partij zijn, bevorderen en stimuleren internationale samenwerking in aangelegenheden die verband houden met onderwijs, met name teneinde bij te dragen tot de uitbanning van onwetendheid en analfabetisme in de gehele wereld, en de toegankelijkheid van wetenschappelijke en technische kennis en moderne onderwijsmethoden te vergroten. In dit opzicht wordt met name rekening gehouden met de behoeften van de ontwikkelingslanden.

Artikel 29

- 1. De Staten die partij zijn, komen overeen dat het onderwijs aan het kind dient te zijn gericht op:
 - o a. de zo volledig mogelijke ontplooiing van de persoonlijkheid, talenten en geestelijke en lichamelijke vermogens van het kind;
 - o b. het bijbrengen van eerbied voor de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, en voor de in het Handvest van de Verenigde Naties vastgelegde beginselen;
 - o c. het bijbrengen van eerbied voor de ouders van het kind, voor zijn of haar eigen culturele identiteit, taal en waarden, voor de nationale waarden van het land waar het kind woont, het land waar het is geboren, en voor andere beschavingen dan de zijne of hare;
 - o d. de voorbereiding van het kind op een verantwoord leven in een vrije samenleving, in de geest van begrip, vrede, verdraagzaamheid, gelijkheid van geslachten, en vriendschap tussen alle volken, etnische, nationale en godsdienstige groepen en personen behorend tot de oorspronkelijke bevolking;
 - o e. het bijbrengen van eerbied voor de natuurlijke omgeving.
- 2. Geen enkel gedeelte van dit artikel of van artikel 28 mag zo worden uitgelegd dat het de vrijheid aantast van individuele personen en rechtspersonen, onderwijsinstellingen op te richten en daaraan leiding te geven, evenwel altijd met

inachtneming van de in het eerste lid van dit artikel vervatte beginselen, en van het vereiste dat het aan die instellingen gegeven onderwijs voldoet aan de door de Staat vastgestelde minimumnormen.

Artikel 30

In die Staten waarin etnische of godsdienstige minderheden, taalminderheden of personen behorend tot de oorspronkelijke bevolking voorkomen, wordt het kind dat daartoe behoort niet het recht ontzegd te zamen met andere leden van zijn of haar groep zijn of haar cultuur te beleven, zijn of haar eigen godsdienst te belijden en ernaar te leven, of zich van zijn of haar eigen taal te bedienen.

Artikel 31

- 1. De Staten die partij zijn, erkennen het recht van het kind op rust en vrije tijd, op deelneming aan spel en recreatieve bezigheden passend bij de leeftijd van het kind, en op vrije deelneming aan het culturele en artistieke leven.
- 2. De Staten die partij zijn, eerbiedigen het recht van het kind volledig deel te nemen aan het culturele en artistieke leven, bevorderen de verwezenlijking van dit recht, en stimuleren het bieden van passende en voor ieder gelijke kansen op culturele, artistieke en recreatieve bezigheden en vrijetijdsbesteding.

Artikel 32

- 1. De Staten die partij zijn, erkennen het recht van het kind te worden beschermd tegen economische exploitatie en tegen het verrichten van werk dat naar alle waarschijnlijkheid gevaarlijk is of de opvoeding van het kind zal hinderen, of schadelijk zal zijn voor de gezondheid of de lichamelijke, geestelijke, intellectuele, zedelijke of maatschappelijke ontwikkeling van het kind.
- 2. De Staten die partij zijn, nemen wettelijke, bestuurlijke en sociale maatregelen en maatregelen op onderwijsterrein om de toepassing van dit artikel te waarborgen. Hiertoe, en de desbetreffende bepalingen van andere internationale akten in acht nemend, verbinden de Staten die partij zijn zich er in het bijzonder toe:
 - o a. een minimumleeftijd of minimumleeftijden voor toelating tot betaald werk voor te schrijven;
 - o b. voorschriften te geven voor een passende regeling van werktijden en arbeidsvoorwaarden;
 - o c. passende straffen of andere maatregelen voor te schrijven ter waarborging van de daadwerkelijke uitvoering van dit artikel.

Artikel 33

De Staten die partij zijn, nemen alle passende maatregelen, met inbegrip van wettelijke, bestuurlijke en sociale maatregelen en maatregelen op onderwijsterrein, om kinderen te beschermen tegen het illegale gebruik van verdovende middelen en psychotrope stoffen zoals omschreven in de desbetreffende internationale verdragen, en om inschakeling van kinderen bij de illegale productie van en de sluikehandel in deze middelen en stoffen te voorkomen.

Artikel 34

De Staten die partij zijn, verbinden zich ertoe het kind te beschermen tegen alle vormen van seksuele exploitatie en seksueel misbruik. Hiertoe nemen de Staten die partij zijn met name alle passende nationale, bilaterale en multilaterale maatregelen om te voorkomen dat:

- a. een kind ertoe wordt aangespoord of gedwongen deel te nemen aan onwettige seksuele activiteiten;
- b. kinderen worden geëxploiteerd in de prostitutie of andere onwettige seksuele praktijken;
- c. kinderen worden geëxploiteerd in pornografische voorstellingen en pornografisch materiaal.

Artikel 35

De Staten die partij zijn, nemen alle passende nationale, bilaterale en multilaterale maatregelen ter voorkoming van de ontvoering of de verkoop van of van de handel in kinderen voor welk doel ook of in welke vorm ook.

Artikel 36

De Staten die partij zijn, beschermen het kind tegen alle andere vormen van exploitatie die schadelijk zijn voor enig aspect van het welzijn van het kind.

Artikel 37

De Staten die partij zijn, waarborgen dat:

- a. geen enkel kind wordt onderworpen aan foltering of aan een andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing. Doodstraf noch levenslange gevangenisstraf zonder de mogelijkheid van vrijlating wordt opgelegd voor strafbare feiten gepleegd door personen jonger dan achttien jaar;
- b. geen enkel kind op onwettige of willekeurige wijze van zijn of haar vrijheid wordt beroofd. De aanhouding, inhechtenisneming of gevangenneming van een kind geschiedt overeenkomstig de wet en wordt slechts gehanteerd als uiterste maatregel en voor de kortst mogelijke passende duur;

- c. ieder kind dat van zijn of haar vrijheid is beroofd, wordt behandeld met menselijkheid en met eerbied voor de waardigheid inherent aan de menselijke persoon, en zodanig dat rekening wordt gehouden met de behoeften van een persoon van zijn of haar leeftijd. Met name wordt ieder kind dat van zijn of haar vrijheid is beroofd, gescheiden van volwassenen tenzij het in het belang van het kind wordt geacht dit niet te doen, en heeft ieder kind het recht contact met zijn of haar familie te onderhouden door middel van correspondentie en bezoeken, behalve in uitzonderlijke omstandigheden;
- d. ieder kind dat van zijn of haar vrijheid is beroofd het recht heeft onverwijld te beschikken over juridische en andere passende bijstand, alsmede het recht de wettigheid van zijn vrijheidsberoving te betwisten ten overstaan van een rechter of een andere bevoegde, onafhankelijke en onpartijdige autoriteit, en op een onverwijld beslissing ten aanzien van dat beroep.

Artikel 38

- 1. De Staten die partij zijn, verbinden zich ertoe eerbied te hebben voor en de eerbiediging te waarborgen van tijdens gewapende conflicten op hen van toepassing zijnde regels van internationaal humanitair recht die betrekking hebben op kinderen.
- 2. De Staten die partij zijn, nemen alle uitvoerbare maatregelen om te waarborgen dat personen jonger dan vijftien jaar niet rechtstreeks deelnemen aan vijandelijkheden.
- 3. De Staten die partij zijn, onthouden zich ervan personen jonger dan vijftien jaar in hun strijdkrachten op te nemen of in te lijven. Bij het opnemen of inlijven van personen die de leeftijd van vijftien jaar hebben bereikt, maar niet de leeftijd van achttien jaar, streven de Staten die partij zijn ernaar voorrang te geven aan diegenen die het oudste zijn.
- 4. In overeenstemming met hun verplichtingen krachtens het internationale humanitaire recht om de burgerbevolking te beschermen in gewapende conflicten, nemen de Staten die partij zijn alle uitvoerbare maatregelen ter waarborging van de bescherming en de verzorging van kinderen die worden getroffen door een gewapend conflict.

Artikel 39

De Staten die partij zijn, nemen alle passende maatregelen ter bevordering van het lichamelijk en geestelijk herstel en de herintegratie in de maatschappij van een kind dat het slachtoffer is van: welke vorm ook van verwaarlozing, exploitatie of misbruik; foltering of welke andere vorm ook van wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing; of gewapende conflicten. Dit herstel en deze herintegratie vinden plaats in een omgeving die bevorderlijk is voor de gezondheid, het zelfrespect en de waardigheid van het kind.

Artikel 40

- 1. De Staten die partij zijn, erkennen het recht van ieder kind dat wordt verdacht van, vervolgd wegens of veroordeeld terzake van het begaan van een strafbaar feit, op een wijze van behandeling die geen afbreuk doet aan het gevoel van waardigheid en eigenwaarde van het kind, die de eerbied van het kind voor de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden van anderen vergroot, en waarbij rekening wordt gehouden met de leeftijd van het kind en met de wenselijkheid van het bevorderen van de herintegratie van het kind en van de aanvaarding door het kind van een opbouwende rol in de samenleving.
- 2. Hiertoe, en met inachtneming van de desbetreffende bepalingen van internationale akten, waarborgen de Staten die partij zijn met name dat:
 - o a. geen enkel kind wordt verdacht van, vervolgd wegens of veroordeeld terzake van het begaan van een strafbaar feit op grond van enig handelen of nalaten dat niet volgens het nationale of internationale recht verboden was op het tijdstip van het handelen of nalaten;
 - o b. ieder kind dat wordt verdacht van of vervolgd wegens het begaan van een strafbaar feit, ten minste de volgende garanties heeft:
 - (i) dat het voor onschuldig wordt gehouden tot zijn of haar schuld volgens de wet is bewezen;
 - (ii) dat het onverwijld en rechtstreeks in kennis wordt gesteld van de tegen hem of haar ingebrachte beschuldigingen, indien van toepassing door tussenkomst van zijn of haar ouders of wettige voogd, en dat het juridische of andere passende bijstand krijgt in de voorbereiding en het voeren van zijn of haar verdediging;
 - (iii) dat de aangelegenheid zonder vertraging wordt beslist door een bevoegde, onafhankelijke en onpartijdige autoriteit of rechterlijke instantie in een eerlijke behandeling overeenkomstig de wet, in aanwezigheid van een rechtskundige of anderszins deskundige raadsman of -vrouw, en, tenzij dit wordt geacht niet in het belang van het kind te zijn, met name gezien zijn of haar leeftijd of omstandigheden, in aanwezigheid van zijn of haar ouders of wettige voogden;
 - (iv) dat het er niet toe wordt gedwongen een getuigenis af te leggen of schuld te bekennen; dat het getuigen à charge kan ondervragen of doen ondervragen en dat het de deelneming en ondervraging van getuigen à decharge op gelijke voorwaarden kan doen geschieden;
 - (v) indien het schuldig wordt geacht aan het begaan van een strafbaar feit, dat dit oordeel en iedere maatregel die dientengevolge wordt opgelegd, opnieuw wordt beoordeeld door een hogere bevoegde, onafhankelijke en onpartijdige autoriteit of rechterlijke instantie overeenkomstig de wet;
 - (vi) dat het kind kosteloze bijstand krijgt van een tolk indien het de gebruikte taal niet verstaat of spreekt;

- (vii) dat zijn of haar privéleven volledig wordt geëerbiedigd tijdens alle stadia van het proces.
- 3. De Staten die partij zijn, streven ernaar de totstandkoming te bevorderen van wetten, procedures, autoriteiten en instellingen die in het bijzonder bedoeld zijn voor kinderen die worden verdacht van, vervolgd wegens of veroordeeld terzake van het begaan van een strafbaar feit, en, in het bijzonder:
 - o a. de vaststelling van een minimumleeftijd onder welke kinderen niet in staat worden geacht een strafbaar feit te begaan;
 - o b. de invoering, wanneer passend en wenselijk, van maatregelen voor de handelwijze ten aanzien van deze kinderen zonder dat men zijn toevlucht neemt tot gerechtelijke stappen, mits de rechten van de mens en de wettelijke garanties volledig worden geëerbiedigd.
- 4. Een verscheidenheid van regelingen, zoals rechterlijke bevelen voor zorg, begeleiding en toezicht; adviezen; jeugdreclassering; pleegzorg; programma's voor onderwijs en beroepsopleiding en andere alternatieven voor institutionele zorg dient beschikbaar te zijn om te verzekeren dat de handelwijze ten aanzien van kinderen hun welzijn niet schaadt en in de juiste verhouding staat zowel tot hun omstandigheden als tot het strafbare feit.

Artikel 41

Geen enkele bepaling van dit Verdrag tast bepalingen aan die meer bijdragen tot de verwezenlijking van de rechten van het kind en die zijn vervat in:

- a. het recht van een Staat die partij is; of
- b. het in die Staat geldende internationale recht.

DEEL II

Artikel 42

De Staten die partij zijn, verbinden zich ertoe de beginselen en de bepalingen van dit Verdrag op passende en doeltreffende wijze algemeen bekend te maken, zowel aan volwassenen als aan kinderen.

Artikel 43

- 1. Ter beoordeling van de voortgang die de Staten die partij zijn, boeken bij het nakomen van de in dit Verdrag aangegane verplichtingen, wordt een Comité voor de Rechten van het Kind ingesteld, dat de hieronder te noemen functies uitoefent.
- 2. Het Comité bestaat uit achttien deskundigen van hoog zedelijk aanzien en met erkende bekwaamheid op het gebied dat dit Verdrag bestrijkt. De leden van het Comité worden door de Staten die partij zijn, gekozen uit hun onderdanen, en treden op in hun persoonlijke hoedanigheid, waarbij aandacht wordt geschonken

aan een evenredige geografische verdeling, alsmede aan de vertegenwoordiging van de voornaamste rechtsstelsels.

- 3. De leden van het Comité worden bij geheime stemming gekozen van een lijst van personen die zijn voorgedragen door de Staten die partij zijn. Iedere Staat die partij is, mag één persoon voordragen, die onderdaan van die Staat is.
- 4. De eerste verkiezing van het Comité wordt niet later gehouden dan zes maanden na de datum van inwerkingtreding van dit Verdrag, en daarna iedere twee jaar. Ten minste vier maanden vóór de datum waarop een verkiezing plaatsvindt, richt de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties aan de Staten die partij zijn een schriftelijk verzoek hun voordrachten binnen twee maanden in te dienen. De Secretaris-Generaal stelt vervolgens een alfabetische lijst op van alle aldus voorgedragen personen, onder aanduiding van de Staten die partij zijn die hen hebben voorgedragen, en legt deze voor aan de Staten die partij zijn bij dit Verdrag.
- 5. De verkiezingen worden gehouden tijdens vergaderingen van de Staten die partij zijn, belegd door de Secretaris-Generaal, ten hoofdkantore van de Verenigde Naties. Tijdens die vergaderingen, waarvoor twee derde van de Staten die partij zijn het quorum vormen, zijn degenen die in het Comité worden gekozen die voorgedragen personen die het grootste aantal stemmen op zich verenigen alsmede een absolute meerderheid van de stemmen van de aanwezige vertegenwoordigers van de Staten die partij zijn en die hun stem uitbrengen.
- 6. De leden van het Comité worden gekozen voor een ambtstermijn van vier jaar. Zij zijn herkiesbaar indien zij opnieuw worden voorgedragen. De ambtstermijn van vijf van de leden die bij de eerste verkiezing zijn gekozen, loopt na twee jaar af; onmiddellijk na de eerste verkiezing worden deze vijf leden bij loting aangewezen door de Voorzitter van de vergadering.
- 7. Indien een lid van het Comité overlijdt of aftreedt of verklaart om welke andere reden ook niet langer de taken van het Comité te kunnen vervullen, benoemt de Staat die partij is die het lid heeft voorgedragen een andere deskundige die onderdaan van die Staat is om de taken te vervullen gedurende het resterende gedeelte van de ambtstermijn, onder voorbehoud van de goedkeuring van het Comité.
- 8. Het Comité stelt zijn eigen huishoudelijk reglement vast.
- 9. Het Comité kiest zijn functionarissen voor een ambtstermijn van twee jaar.
- 10. De vergaderingen van het Comité worden in de regel gehouden ten hoofdkantore van de Verenigde Naties of op iedere andere geschikte plaats, te bepalen door het Comité. Het Comité komt in de regel eens per jaar bijeen. De duur van de vergaderingen van het Comité wordt vastgesteld en, indien noodzakelijk, herzien door een vergadering van de Staten die partij zijn bij dit Verdrag, onder voorbehoud van de goedkeuring van de Algemene Vergadering.
- 11. De Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties stelt de nodige medewerkers en faciliteiten beschikbaar voor de doeltreffende uitoefening van de functies van het Comité krachtens dit Verdrag.

- 12. Met de goedkeuring van de Algemene Vergadering ontvangen de leden van het krachtens dit Verdrag ingesteld Comité emolumenten uit de middelen van de Verenigde Naties op door de Algemene Vergadering vast te stellen voorwaarden.

Artikel 44

- 1. De Staten die partij zijn, nemen de verplichting op zich aan het Comité, door tussenkomst van de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties, verslag uit te brengen over de door hen genomen maatregelen die uitvoering geven aan de in dit Verdrag erkende rechten, alsmede over de vooruitgang die is geboekt ten aanzien van het genot van die rechten:
 - o a. binnen twee jaar na de inwerkingtreding van het Verdrag voor de betrokken Staat die partij is;
 - o b. vervolgens iedere vijf jaar.
- 2. In de krachtens dit artikel opgestelde rapporten dienen de factoren en eventuele moeilijkheden te worden aangegeven die van invloed zijn op de nakoming van de verplichtingen krachtens dit Verdrag. De rapporten bevatten ook voldoende gegevens om het Comité een goed inzicht te verschaffen in de toepassing van het Verdrag in het desbetreffende land.
- 3. Een Staat die partij is die een uitvoerig eerste rapport aan het Comité heeft overgelegd, behoeft in de volgende rapporten die deze Staat in overeenstemming met het eerste lid, letter b, overlegt, basisgegevens die eerder zijn verstrekt, niet te herhalen.
- 4. Het Comité kan Staten die partij zijn verzoeken om nadere gegevens die verband houden met de toepassing van het Verdrag.
- 5. Het Comité legt aan de Algemene Vergadering, door tussenkomst van de Economische en Sociale Raad, iedere twee jaar rapporten over aangaande zijn werkzaamheden.
- 6. De Staten die partij zijn, dragen er zorg voor dat hun rapporten algemeen beschikbaar zijn in hun land.

Artikel 45

Teneinde de daadwerkelijke toepassing van het Verdrag te bevorderen en internationale samenwerking op het gebied dat het Verdrag bestrijkt, aan te moedigen:

- a. hebben de gespecialiseerde organisaties, het Kinderfonds van de Verenigde Naties en andere organen van de Verenigde Naties het recht vertegenwoordigd te zijn bij het overleg over de toepassing van die bepalingen van dit Verdrag welke binnen de werkingssfeer van hun mandaat vallen. Het Comité kan de gespecialiseerde organisaties, het Kinderfonds van de Verenigde Naties en andere bevoegde instellingen die zij passend acht, uitnodigen deskundig advies te geven over de toepassing van het Verdrag op gebieden die binnen de werkingssfeer van hun onderscheiden mandaten vallen. Het Comité kan de gespecialiseerde organisaties,

het Kinderfonds van de Verenigde Naties en andere organen van de Verenigde Naties uitnodigen rapporten over te leggen over de toepassing van het Verdrag op gebieden waarop zij werkzaam zijn;

- b. doet het Comité, naar hij passend acht, aan de gespecialiseerde organisaties, het Kinderfonds van de Verenigde Naties en andere bevoegde instellingen, alle rapporten van Staten die partij zijn, toekomen die een verzoek bevatten om, of waaruit een behoefte blijkt aan, technisch advies of technische ondersteuning, vergezeld van eventuele opmerkingen en suggesties van het Comité aangaande deze verzoeken of deze gebleken behoefte;
- c. kan het Comité aan de Algemene Vergadering aanbevelen de Secretaris-Generaal te verzoeken namens het Comité onderzoeken te doen naar specifieke thema's die verband houden met de rechten van het kind;
- d. kan het Comité suggesties en algemene aanbevelingen doen gebaseerd op de ingevolge de artikelen 44 en 45 van dit Verdrag ontvangen gegevens. Deze suggesties en algemene aanbevelingen worden aan iedere betrokken Staat die partij is, toegezonden, en medegedeeld aan de Algemene Vergadering, vergezeld van eventuele commentaren van de Staten die partij zijn.

DEEL III

Artikel 46

Dit Verdrag staat open voor ondertekening door alle Staten.

Artikel 47

Dit Verdrag dient te worden bekrachtigd. De akten van bekrachtiging worden nedergelegd bij de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties.

Artikel 48

Dit Verdrag blijft open voor toetreding door iedere Staat. De akten van toetreding worden nedergelegd bij de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties.

Artikel 49

- 1. Dit Verdrag treedt in werking op de dertigste dag die volgt op de datum van nederlegging bij de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties van de twintigste akte van bekrachtiging of toetreding.
- 2. Voor iedere Staat die dit Verdrag bekrachtigt of ertoe toetreedt na de nederlegging van de twintigste akte van bekrachtiging of toetreding, treedt het Verdrag in werking op de dertigste dag na de nederlegging door die Staat van zijn akte van bekrachtiging of toetreding.

Artikel 50

- 1. Iedere Staat die partij is, kan een wijziging voorstellen en deze indienen bij de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties. De Secretaris-Generaal deelt de voorgestelde wijziging vervolgens mede aan de Staten die partij zijn, met het verzoek hem te berichten of zij een conferentie van Staten die partij zijn, verlangen teneinde de voorstellen te bestuderen en in stemming te brengen. Indien, binnen vier maanden na de datum van deze mededeling, ten minste een derde van de Staten die partij zijn een dergelijke conferentie verlangt, roept de Secretaris-Generaal de vergadering onder auspiciën van de Verenigde Naties bijeen. Iedere wijziging die door een meerderheid van de ter conferentie aanwezige Staten die partij zijn en die hun stem uitbrengen, wordt aangenomen, wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de Algemene Vergadering
- 2. Een wijziging die in overeenstemming met het eerste lid van dit artikel wordt aangenomen, treedt in werking wanneer zij is goedgekeurd door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties en is aanvaard door een meerderheid van twee derde van de Staten die partij zijn.
- 3. Wanneer een wijziging in werking treedt, is zij bindend voor de Staten die partij zijn die haar hebben aanvaard, terwijl de andere Staten die partij zijn gebonden zullen blijven door de bepalingen van dit Verdrag en door iedere voorgaande wijziging die zij hebben aanvaard.

Artikel 51

- 1. De Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties ontvangt de teksten van de voorbehouden die de Staten op het tijdstip van bekrachtiging of toetreding maken, en stuurt deze rond aan alle Staten.
- 2. Een voorbehoud dat niet verenigbaar is met doel en strekking van dit Verdrag is niet toegestaan.
- 3. Een voorbehoud kan te allen tijde worden ingetrokken door een daartoe strekkende mededeling gericht aan de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties, die vervolgens alle Staten hiervan in kennis stelt. Deze mededeling wordt van kracht op de datum van ontvangst door de Secretaris-Generaal.

Artikel 52

Een Staat die partij is, kan dit Verdrag opzeggen door een schriftelijke mededeling aan de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties. De opzegging wordt van kracht één jaar na de datum van ontvangst van de mededeling door de Secretaris-Generaal.

Artikel 53

De Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties wordt aangewezen als de depositaris van dit Verdrag.

Artikel 54

Het oorspronkelijke exemplaar van dit Verdrag, waarvan de Arabische, de Chinese, de Engelse, de Franse, de Russische en de Spaanse tekst gelijkelijk authentiek zijn, wordt nedergelegd bij de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties.

TEN BLIJKE WAARVAN de ondertekenende gevolmachtigden, daartoe behoorlijk gemachtigd door hun onderscheiden Regeringen, dit Verdrag hebben ondertekend.

Bijlage II: Lijst van geïnterviewden

Twee kinderrechters werkzaam bij het Hof van Justitie,
Jeugdofficier bij het Openbaar Ministerie,
Directrice van de Justitiële Jeugdinstantie Curaçao,
Directrice van het Bureau Slachtofferhulp,
Hoofd Bureau Jeugd en Zedenzaken KPC
Secretaris-Directrice van het Bureau Voogdijraad Curacao,
Directeur-Generaal Fundashon Guia Eduka i Forma
manager financiën Fundashon Guia Eduka i Forma
Directrice Kas Bruder Pius
Directrice internaat Huize St. Jozef
Maatschappelijk werker Huize Rose Pelletier
Maatschappelijk werker Huize Sint Jozef
Maatschappelijk werker Kas Bruder Pius
Directrice Kasa Manita
Maatschappelijk werker Kasa Manita

Bijlage III: Lijst van Geraadpleegde Documenten

- Wetboek van Strafvordering van Curaçao;
- Wetboek van Strafrecht van Curaçao;
- Het Burgerlijk Wetboek van Curaçao;
- Landsbesluit Voogdijraden 1970 (PB 1970 No. 111);
- MB van 12 april 1972 (8761/JAZ) inhoudende de goedkeuring van het "Reglement van de Voogdijraden in het Eilandgebied Curaçao";
- Protocol inzake de Samenwerking op het gebied van de voogdijvoorzieningen tussen Nederland en de Nederlandse Antillen, gesloten op 29 maart 1999 tussen de ministers van justitie van de landen;
- MB van 12 juli 1999 (3838/JAZ) inhoudende maatregelen ter bescherming van minderjarigen die de Nederlandse Antillen alleen en onbegeleid verlaten;
- Het op 16 januari 1998 voor de Nederlandse Antillen in werking getreden Verdrag van de Verenigde Naties over de Rechten van het Kind en overige de minderjarige betreffende verdragen met betrekking tot inning alimentatie, ontvoering en adoptie;
- Rapportage inzake uitvoering quickscan Bureau Voogdijraad, SOAB, 21 november 2012;
- Business plan ministerie van justitie;
- Document: Werkprocedures Raad voor het Welzijn van het Kind (Voogdijraad Kòrsou), versie juni 2012;
- Verslag Evaluatieonderzoek Rechtshandhaving. De keten is zo sterk als de zwakste schakel, Mr. S.F.C. Camelia-Römer et al.